FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

ANTO. DE BVTRIO || IN QVINQVE LIBROS DECRE=||TALIVM COMMENTARIA ... Summarijs ... Flori || de Sura Lugdunen[sis] ... || ... ||

... || SVPER SECVNDA PARTE SECVNDI || DECRETALIVM. || CLARISSIMI IVRIS || VTRIVSQVE DOCTORIS DOMINI || Antonij de Butrio perutilis Lectura super secunda || parte Secundi Decretalium accuratissime ...

Antonius <de Butrio>

Lugduni, 1532

De presumptionibus. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downladed and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150682

Visual Library

cancelature ⁊ raſure impediunt hanc publicationē inuiſibilia non
vt quod inſtrumentum ſit confectum ab excōmunicato vel ſeruo vel
his ſimilia. nec impeditus audiretur: audiretur tamen contradicēs
⁊ ſcriberetur eius cōtradictio ⁊ reſeruaretur ad aliud tēpus ad hoc
in auc. de teſti. §. ſi vero. de teſti. ſignificauit. de priuilegijs. ex parte.
item autenticum quod inſinuatur in toto ſuo tenore debet deſcribe-
re per notarium aliter aſſertio notarij dicentis ſe vidiſſe inſtrumen-
tum eſſet potiꝰ teſtimoniū reddere ꝙ vetuſta exemplare de quo de
verbo. ſigni. abbate in glo. ex hac ⁊ ſuper ea ⁊ no. de proba. quoniam
⁊ c. in preſentia. de ſi. inſtru. c. j. ⁊ in ſpec. e. ti. §. oſtenſo. verſi. ſed nun-
7 quid creditor † Ad vltimū quis ſit effectus publicationis. dic qꝺ ex
quo facta eſt publicatio perpetuo valet etiā ſi materia vel charta in
qua primum ſcriptū fuerat amittatur vel ꝯſumatur. item quecunqꝫ
fuerit prima ſcriptura etiā priuata ⁊ ſic ineffectualis ad approbādū
nunc fidē faciet vt. d. l. publicati. ⁊ ſic ſit teſtamenti publicatio: vt qꝺ
prius erat in mente hominum tantū in formā publicā redigatur. itē
eſt effectus publicatiōis ſi ſit teſtamentū eo ſic publicato iudici oſtē-
ſo. per illud ex quo non adeſt aliqua ſuſpitio procedet ad miſſionē
in poſſeſſionem ex edicto ſcōm practicā. l. ſi. C. de edic. di. adri. tol. ad
hoc qꝺ no. de ver. ſigni. dilecto. §. ſi. non dabitur tamen ei maior po-
tentia ꝙ haberet originale ſed erit ꝯſeruatus. de ꝯſir. vti. cum dile-
cta. de priuile. ex parte. Sed hoc intellige quando alias publicū pu-
blicat propter vetuſtatem. publicatio enim aliquando ſit ad finē ꝓ-
bandi vbi prior ſcriptura plene non probabat ⁊ tunc publicatū ha-
bet maiorē vim vt patet ex decre. per hec expedita eſt materia cū gl.

De preſumptionibus. Rubrica.

¶ Quia preſumptiones interdum ſemiplenam probationem fa-
ciunt quandoqꝫ alias probationes adiuuant quandoqꝫ plene pro-
bant: vt violēte ideo ⁊c. de materia. xviij. di. per totum. xliiij. di. mul-
tis. ij. q. j. primo ſemp. xxxij. q. j. dixit. xxxiiij. q. ij. c. j.

1 ☞ Preſumitur dolus in delictis vel male geſtis actu aut verbo cō-
tra proximum.
2 Delictum probat ipſa reprehenſio facta in delicto.
3 Preſumptio vbi certa haberi pōt non ſtatur verbo eius in his que
ab eius animo dependent.
4 Ludus non poteſt appellari vel iocoſe aliquid factum ex quo oriun-
tur crimina vel vbi quis dat operam rei illicite.

1 SIcut noxius. In delictis in dubio pre-
ſumitur dolus. h. d. ⁊ nō
diuiditur. ¶ No. qꝺ in male geſtis actu vel verbo cō-
tra proximum dolus preſumitur ⁊ animus delinquē-
di. ſed quomodo erat amicus ſi nocebat: dic qꝺ erat
2 fictus amicus non verus alias nō nocuiſſet. ¶ † No.
qꝺ reprehenſio in delicto probat delictū. de hoc. ſ. de iudi. cum non
3 ab homine. ¶ † No. qꝺ in dependentibus ab animo non ſtatur ver-
bo eius: quādo ex facto habetur certa preſumptio a iure ſic animo li-
4 mita capi. ſignificaſti. de homici. glo. ſunt clare. ¶ † Vltima querit
quare non excuſetur dicit gl. qꝛ iudicium qꝺ noxius eſt in culpa: ⁊ qꝛ
datur opera rei illicite: ⁊ qꝛ omne maleficiū praue ⁊c. ad hoc. xxxij. q.
iiij. recurrit: quis enim ludos appellet ex quibus oriuntur crimina:
vt in prohemio florum. §. antepe. ⁊ ſunt hec contra illos ſm Hoſtiē.
qui faciunt cantus famoſos in ludis ſancti Nicolai: vel alijs ſimilibꝰ
feſtis: vt propter hoc nō excuſentur a penis. C. de famo. libel. l. j. ⁊ vj.
q. j. ex merito. vnde ponebat Abbas verſus ſi videns ludo vel facto
ſumpta recludo. hec tamen preſumptio delicti ex varijs cauſis tolli-
tur. xxij. q. ij. qꝺ ait. ⁊ c. ne quis. de cōſe. diſ. iiij. ſolet. ff. de acti. ⁊ obli.
l. iij. §. verborū. ff. de vſur. illud. §. pe. x. q. j. illud de ſen. excom. c. j. arbi-
trabitur ergo bonus iudex vt preſumatur contra malefactorem niſi
inueniat circunſtantiam euidenter excuſabilem. quia vt dicit In-
nocē. malum ⁊ damnum illatum ſemper preſumitur malo animo fa-
ctum niſi contra. probetur vel preualeat cōtraria preſumptio. ff. ad
l. acquil. ſi obſtetrix. §. ſi. ⁊ l. ſeq. ver. item mela. de regu. iu. c. ij. de trā-
ſac. c. ſi. in aut. de iudi. §. oportet. col. vj.

1 ☞ Preſumptio violēta ꝓbationē inducit vt ex ea poſſit ſniari.
2 Iudex poteſt rem litigioſam vtriqꝫ parti pro dimidia adiudicare
vbi probatio eſt dubia.
3 Filiatio preſumi poteſt ex pietate ⁊ non pietate erga filium.
4 Mortem filiorum qꝺ patres aut matres affectet eſt contra naturā
patrum affectum nullus effectus vincit.
6 Liti cedens cauſa pietatis non perdit litem tanꝙ videatur hoc fa-
cere animo non remittendi. nume. 7.
7 Matres due vbi adinuicem inter ſe litigant de vno filio ⁊ iure filia-
tionis eiuſdem cui ſit filius adiudicandus.

1 AFferre. ¶ † Ex violēta preſumptione fertur ſen-
tentia diffinitiua. Prima pars ponit fa-
2 ctum ex quo. Secunda diffinit. ibi. reſpondit. ¶ † Nota.
ar. qꝺ in dubijs iudex poteſt ferre ſententiam ruſticorum
vt res per mediū diuidatur ⁊ ſic probatione exiſtente dubia res ad-
iudicatur vtriqꝫ parti facit qꝺ ſi equaliter probatur i interdicto vti
3 poſſi. vtriqꝫ pro dimidia debet adiudicari. ſ. de proba licet. ¶ † No.
ex pietate ⁊ non pietate erga filium preſumitur de filiatione ⁊ a qua
excluditur pietas ab illa excluditur coniectura filiationis ⁊ in qua
4 concludit: concluditur filiatio. ¶ † No. nō veriſimile immo res con-
tra naturā eſt vt matres vel patres affectēt mortem filiorū maxime
5 quādo ſunt in tali etate qꝺ matribus nocere nō potuerūt. ¶ † No.
qꝺ ex dilectione preſumit. C. de inoffi. teſta. ſi inter. ff. qꝺ me. ca. iſte
quidem. vnde ⁊ pietas paterna pro filijs capit conſilium qꝛ nullus af-
fectus vincit paternum. ff. de iure ſuri. l. ſi. poſt prin. ¶ No. qꝺ cui
proportionatur naturalia ⁊ pietas filiationis nō proportionantur
6 paternitas. ¶ † No. cedentē liti pietatis cauſa non perdere litem qꝛ
non facit animo remittēdi. ¶ No. qꝺ ſcōm conuentionem non pro-
fertur ſententia quando ambe in ꝗ̄ſtione non ꝯcurrunt partiū vo-
luntates vel quando non habetur conuentio volūtaria ſed iuſto me-
7 tu meticuloſa. ¶ † Oppo. qꝺ debuit ferri ſententia cōtra iſtā mulie-
rē que dixit date illi ⁊c. quia liti ceſſit. C. de pactis. l. poſtꝙ liti. So.
dic qꝺ nō ceſſit voluntas ſed meticuloſe ⁊ cauſa pietatis ſic nec pre-
iudicat confeſſio metu tormētorū ſatis enim illam torquebat mors
filij. ff. qꝺ me. cauſa. iſti. §. ſi. ſecundum Vin. alle. decre. qꝺ diffinitiua
quandoqꝫ profert ex preſumptione violenta tamen ex ea non facile
condēnat ad penam corporalem vel mulctam vt patet hic quia non
fuit hec mulier iudicata ad mortem vel mulctam qꝺ factum fuiſſet ſi
fuiſſet vere probatum eo qꝺ alterius filium ſurripuiſſet ſed ſolū con-
demnata fuit ad reſtitutionem filij. ad hoc quod no. de purga. ca. cū
inter in vlti. glo. Sed poſſet dici qꝺ hic ad hoc non agebatur ſed pro
reſtitutione filij ciuiliter. ad gloſa. opponitur quod non valeat ſcōa
ſententia contra primā. ij. q. vj. dif. l. j. ff. que ſen. ſine ap. re. Glo. dicit
quod ſententia contra ſententiam diffinitiuam non valet: ſed bene
interlocutoriam nam qꝺ primo dixit non dixit animo diffiniendi:
ſed temptandi nam ⁊ talis res non recipiebat diuiſionem. C. cōmu-
nia vtriuſqꝫ iudicis. poſſeſſionū ſcōm Vin. vnde non debet ex hoc
ſumi exemplum vt quis ſic iudicet. non enim vox omnis habet vim
8 ſententie: de quo. xxij. q. ij. queritur. alie glo. ſunt clare. ¶ † Vltima
querit quid ſi vtraqꝫ dixiſſet filiū nolle interfici dicit qꝺ adiudicare-
tur illi que erat in poſſeſſione ſi alia probatio nō interceſſiſſet. Quid
ſi vterqꝫ moritur lite pendēte. glo. alle. primo quia videtur qꝺ ſucce-
dat vterqꝫ. ff. de rebus dubijs. l. qui dubios. ⁊ l. pap. §. ſed nec impu-
beris. de inoffi. teſt. in contrarium arguit qꝺ neutri ſuccedat. ff. de re-
bus du. l. ſi fuerit quia ponit impoſſibile qꝺ eſt contra naturam quē
habere duas matres. glo. dicit qꝺ ſuccedat illi que erat in quaſi poſ-
ſeſſione filiationis ſcōm Vin. Gof. dicit qꝺ ſi puer vtrāqꝫ hereditatē
poſſidet: habet exceptionem contra petentem ꝙuis proponat con-
traria. ff. de excep. l. nemo. niſi probetur quod alterius filius fuerit
ſi autē alius poſſideret vtranqꝫ ſi puer vtrāqꝫ petit repellit ſeipſum
tanꝙ proponens contraria. Si agat contra diuerſos poſſidentes
auditur: ꝙuis proponatur contra. C. de inoffi. teſt. l. cōtra maiores.
⁊ poſſibile eſt eum vincere ꝙuis iniuſte agat dum non eſt qui cōtra
id quod intendit aliquid proponere valeat. C. de tranſac. vbi pecca-
tū. Ho. dicit ꝙ ſibi magis placet opi. Lau. Bar. brix. dixit eū ſucce-
dere ei que in poſſeſſiōe filiationis erat. Si neuter poſſidebat ⁊ vult
alteri ſuccedere: oportet qꝺ probet ſe illius filium: de materia vide
queſtionē Ia. de bel. quā ponit ſuper. l. j. C. quorū bo. qua querit de
prole. de qua probabiliter dubitatur an fuerit primi vel ſcōi mariti:
⁊ ibi in ſi. inuenies. qꝺ ſcribit Dyn. in. l. iij. §. ſi duobus. ff. de adimē.
le. puto qꝺ ſi mater altera eſt in poſſeſſiōe illius obtinebit quo ad al-
teram: illud ꝙ dicam quādo neutra: ſi ergo neutra eſt in poſſeſſione
tunc diſtingue: vt Gof. qui perfecte dicit.

1 ☞ Bonus quis preſumitur ex quo ſe dedit virtutibus in pueritia
2 Verbum intelligitur denotat preſumptionem.
3 Intrinſeca iudicātur per exteriora.
4 Humilitas ⁊ ſimplicitas eſt inter omnes virtutes laudabilior.
5 Opera ſeu actus indicant aliquem bonum aut peruerſum.

1 EX ſtudijs. Breue eſt. † Preſumitur bonus vir:
qꝛ pueritia virtutibus ſe dedit. h. d.
2 ¶ † Nota qꝺ verbū intelligitur notat preſumptionem.
3 ¶ † Nota quod ex extrinſecis iudicatur de intrinſecis.
¶ Nota qꝺ ex exercitijs virtutum preſumuntur habitus virtutum.
4 ¶ Nota inter ceteras virtutes precipuam cōmendari humilitatem:
5 et ſimplicitatē. ¶ † No. a contrario qꝺ ex exercitio operū de animo
preſumitur operantis: ſi circa virtutes ſe exercet virtuoſus preſumi-
tur. Similiter ⁊ ſi circa vitia: qꝛ contrariorū. ff. de his qui ſunt ſui vel
alie. iuris. l. j. vn̄ verſus Intima ꝑ mores cognoſces exteriores Ru-
ſtice qualis erit bos ex vitulo moderceris: Annus qualis erit cogno-
ſces tempore veris. ¶ Oppo. quod nec intelligi nec ſciri poteſt via
iuuenis: qꝛ inter cetera que dicit ſolo modo difficilia ponit hic pro
impoſſibili. Sol. dic qꝺ ex iſtis colligitur preſumptio: ſed non neceſ-
ſario concluditur qꝺ mulier mutat mores. addit etiā ibi Sap. vij. de

ſagitta emiſſa in locum deſtinatum: diuiſus enim aer continuo in ſe recluſus eſt: ignoratur tranſitus illius.

1 ☞ Preſumitur de iniuſtitia illius qui iudiciũ ſubterfugit ⁊ cõtra.
2 Dilationes fruſtratorias petens quo remedio poſſit per iudicẽ ſiſcitari an videlicet petat animo calũniandi.
3 Fuga ⁊ iudicij dilatio an inducat confeſſionem.

1 **Illus.** ¶ † Preſumit̃ de iniuſtitia illi⁹ qui etiã iudicium ſubterfugit. ¶ No. quod ex modo fuge iuſtitie vel oblationis ad iuſtitiam preſumitur
2 de iuſtitia vel iniuſtitia. ¶ † Quero de remedio contra petentem dilationes que videntur fruſtratorie: dicit Inno. qđ cum iudex debeat dilationum materiam amputare. C. de dolo. l. finẽ. C. de temp. app. l. ij. quandocunq̃ ſibi videtur poteſt ab excipiente exigere ſacramentũ quod hoc non proponat malicioſe ad quod de iu-
3 ra. calum. c. ij. li. vj. ¶ † Quero an fuga ⁊ dilatio iudicij inducat confeſſionem ex qua condemnetur. dic qđ non ſed punitur quandoq̃ propter contumaciam in expenſis: ⁊ quandoq̃ patitur penam grauiorem. C. de iudi. ſancimus. xj. q. iij. rurſus: ⁊ c. quicunq̃. de iudi. c. j. ſecundum Inno. Hoſti. remittit vt lite non conteſt. tue. de offi. dele. cum cõtingat ⁊ hoc in fuga iudicij. In fuga autẽ a loco propter delictum an probetur delictum. per Bar. in. l. lex cornelia. ff. ad ſyl. ⁊ vide Joan. an. in addi. ſpec. in titu. de preſumptio. §. ij. verſi. violenta. vide glo. que eſt clara in fine glo. vltime. dic negatione alterius illatorum. j. capitu. pe.

1 ☞ Tacens quando conſentire preſumitur. nu. 3.
2 Negando alteram partem propoſitionis confiteri videtur negans aliam partem articuli.
3 Tacens quomodo non videtur conſentire ſed pro contradicente habetur vbi agitur de preiudicio.

1 **Nonne.** ¶ † Qui tacet cõſentire preſumit̃ vł aſſertum in vno duobus prepoſitis in altero videtur negatũ. h. d. ¶ No. quod oratio interrogatiua affirmat propoſitum in ea: quando affirmatiue proponi-
2 tur. ¶ No. ſummariũ. ¶ † No. ar quod reſpõdens parti poſitionis negando alteram partem confiteri videtur. Quid eſt dictum ſamaritanus. dic: ideſt cuſtos quia ſic interpretat̃ dictio illa ſamaritanus ⁊ hoc dicunt qui negant chriſtum fuiſſe de ſamaria an concedat expreſſe tacite aut preſumptiue dic quod preſumptiue inducit Joan. an. quod ſi tacens conſentit fortius agens ⁊ facit ad queſtionem epiſcopi cuius conſtitutio prohibet alienationem fieri ſine ſua licentia quod ſi fiat in eam conſentire videtur. de quo ſuper regula. qui tacet de reg. iu. li. vj. ⁊ quatuor ad materiam vide ſuper regula is qui tacet
3 ¶ † Oppo. qđ nõ habeatur pro conſentiente tacens. ff. de regu. iu. l. qui tacet. glo. alle. in prin. pro ⁊ contra. poſtea concludit duas theoricas: vna qđ tacens non habetur pro conſentiente ſed contradicente vbi agitur de preiudicio dominij. niſi vicinitas aliud inducat: ſeu conſanguinitas. ff. de dona. inter vi. ⁊ vx. l. ſi ſeruus cõmunis: ſecundum Uin. vel vbi actus eſt talis qđ prohibere poſſũ tacens habeor pro conſentiente vbi prohibere non poſſum: no. ad hoc. ff. de re iudi. l. ſepe: per theoricam dicitur qđ licet quis meam rem vendere poſſit: quia prohibere non poſſum ff. de contrahen. emp. l. rem alienam nõ tamen obligare quia obligationem prohibere poſſum. ⁊ eſt ratio q̃ in venditione rei non conſtituitur ius in re ſed perſona obligatur. In obligatione autem conſtituitur ius in re. ⁊ ponitur hec ratio in. d. l. rem alienam: ⁊ in. l. ſiue. C. ad velł. dicit Joã. an. quod moderni doc. dicunt in preiudicium dominorum neutrum fieri poſſe in preiudicium facientium vtrunq̃: ⁊ obligationem rei aliene fieri poſſe. ff. de pign. acti. l. tutor. §. contrarium. item nec ſecundum eos mihi preiudicat ſi me preſente rem meam obliges. l. ſicut. §. non videtur. ff. quibus mo. pig. vel hypo. ſol. nõ ob. l. ſi ſiue. C. ad velł. q̃ illud operatur coniunctio quando maritus patiente vxore dat rem pignori: vt in. l. ſi ſeruus. alle. in glo. ſecus inter extraneos: vt. d. §. non videt̃: niſi tacendo fraudem adhiberent. C. ſi res ali. pig. da. fu. l. ij. ⁊ eo caſu quo propter fraudem obligatur tacito conſenſu non iuuatur: per beneficium velleiani iſta via brocardica eſt que eſt plena ſenſibus vt dicit Cy. in. l. inuitus. C. de procur. vbi ponit hanc materiam. de qua ij. q. ij. plerię in regula qui tacet. ⁊ is qui tacet. de re. iu. li. vj. ⁊ de hoc in. c. diacono. alle. in glo. per Bar. in. l. que dotis ſo. ma. dic ſecundũ eum quod tacere eſt medium inter conſentire ⁊ diſſentire ſed aliquãdo applicatur ad extrema: vt. d. l. is qui tacet. ⁊. l. j. §. ſcientiam. ff. de tributo. Sic regula quod tacens habetur pro cõſentiente. Sunt aliqui caſus ꝯſonantes regule. quidam dubij. quidam contradicentes cum regula concordat quando agitur de preiudicio meo circa dominium vel vſufructum ⁊ talis eſt contractus quem non poſſum impedire ⁊ non adeſt coniunctio perſone. l. gaius. de pg. actio. l. titia. §. lucia. de le. ij. de re iud. l. ſepe. Item quando agitur de obligatione perſonali: quia tacens pro cõſentiente habetur. l. filius. §. inuitus. ff. de procu. niſi fauore pupillorum. l. filium. ff. de tutel. ⁊. l. ij. de adminiſtra. re. ad ci. perti. Fallit regula primo quandoq̃ propter contumaciam quia tacens habetur pro cõſentiente. l. de etate. §. qui tacuit. ff. de interro. actio. de confeſ. cap. ſi. lib. vj. ⁊ quod ibi no. Fallit ſecundo quando actus qui geritur reſpicit fauorem meum: ⁊ eſt mihi meritorius. l. qui patitur ⁊ ſi vero non remunerandi. §. qui paſſus. ff. mãda. Fallit tertio aliquando ratione coniunctionis. l. ſi ſeruus communis etiam vbi agitur de preiudicio dominij: vt in. l. ſi ſeruus. alle. in glo. quod intelligit Barto. verum niſi ſit coniunctio habens in ſe reuerentiã vt. l. j. §. que onerande. ff. quarum re. acti. non da. ⁊. l. pe. de fur. non ob. l. ſiue. C. ad velle. quia ibi taciturnitas fuit doloſa. Fallit tertio quando contractus eſt talis qui inuitus ſuper re mea que peteram prohibere: vt. l. ſi fideiuſſor. §. j. ff. de pig. ⁊. l. ſepe. de re iudicata et hoc tene: etiam ſi dolo non taceat: licet aliqua glo. hoc requirat vt gloſ. in dicta. l. ſepe pro quo. l. ij. C. ſi res alie. pig. da. ſit. Si agitur de preiudicio poſſeſſionis: et quid de ſubſcribente: et ſigillante. vide ibi per Barto. aliquid dixi de duobus vltimis ſupra codẽ inter. de preiudicio poſſeſſionis in tacente dicam. de reſtitutione ſpoliatorũ ex conqueſtione: ſi aliquis contrahat ſuper re mihi obligata an tacendo conſentire videar. vide in. l. vltima. C. de remiſſio. pigno. ⁊ ibi per Bartolum.

1 ☞ Preſumitur circa futura ex preteritis.
2 Cõfeſſio facta ſub nomine dignitatis in dubio realis preſumitur.

1 **Mandata.** † Ex preteritis preſumitur circa futura. h. d. premittit exordiũ ſubdit narrationem. ibi. quod vide: quã demum determinat ibi. quas ſubiungit rationẽ ibi. q̃. ¶ Not. qđ a pluribus exercetur efficacius geritur. ¶ No. ij. practicam conficiendi inſtrumentum ſuper legationis officio: ⁊ qđ legatus vices apoſtolice ſedis obtinet in
2 loco legationis. ¶ † No. arg. qđ cõfeſſio facta ſub nomine dignitatis in dubio realis preſumitur: niſi perſone applicẽtur: ſic ⁊ legatio. ¶ Not. quod ex vita per preterita preſumitur de futura. Quid ſi nõ addidiſſet quas non loco ſed perſone: dic quod idem: quia ſcribebat expreſſo nomine perſone. de quo in Spe. de inſtru. edit. §. nunc autem. verſi. ⁊ quid ſi papa: ⁊ eſt. Mercur. ſuper regula priuilegium. de regu. iur. lib. vj. glo. ſunt clare. ibi: ſingula in glo. ij. dic vbi de hoc in fine adde no. de probatio. ex literis. in glo. ij. In glo. vlti. ibi. perſona cui commiſſa eſt. dic vt de offi. lega. c. ij. lib. vj. in ſi. de regu. iur. priuilegium. lib. vj. Anto. de butrio.

1 ☞ Ex vicinitate preſumitur factum publicum loci vicini.
2 Uicini ſcire preſumuntur facta vicinorum.
3 Ciuitates ex duobus deſtruunt̃ videlʒ bello longiori ⁊ mortalitate.
4 Preſumptio aliquando aggrauat probare volentem clariori probatione.
5 Dilatio an danda ſit habenti reſpõdere in his quod credit.

1 **Quoſdam.** † Ex vicinitate preſumitur factum publicum loci vicini. h. d. forte petebant ibi prebendas: ⁊ erant ibi vicini quos Papa voluit exaudire: cum terra ipſa ſatis oppreſſa eſſet a tartaris: qđ
2 ipſi vicini melius ſcire debebant ſcđm Abba. ¶ † No. ex vicinitate
3 preſumi: ⁊ quod vicini preſumuntur ſcire facta vicinorum. ¶ † Not. duo ex quibus ciuitates deſtruuntur. ex bellis longioribus ⁊ morta-
4 litatibus. ¶ † Nota gloſ. primam quod preſumptio aggrauat aliquando probare volentem: aliquando clariori probatione. ad hoc. j. eo. quia veriſimiliter. ⁊ quod not. Innocen. de cõſti. c. ij. ff. quod metus cauſa. non eſt veriſimile: ⁊ quod vicini ⁊c. ad hoc de poſtu. prela-
5 to. cap. j. de elec. poſtq̃. ⁊. c. ſcriptum. ¶ † Oppo. quod non faciat ad titu. glo. propter hoc exponit credo. i. preſumo. ⁊ dicit quod eſt arg. quod non eſt danda dilatio habenti reſpondere quod credat: quia ſufficit quod informet animũ ex ſolis preſumptionibus: de quo Joan. and. remittit: ⁊ ibi dixi: de iura. calum. cum cauſam. et facit quod ſufficit teſtẽ atteſtari ſe credere: quando deponit in materia: ex qua ſuum dictũ vel ſcientiã dicti cõcludere ex preſumptionibus. de quo dixi. ſ. de teſti. quoties.

1 ☞ Preſumitur factum notum in vicino loco quod eſt notum in remoto.

Quanto. No. id quod ex vicinitate preſumitur. et quod argumentũ a minori procedit in iure: forte reprehendit non correctionẽ delicti cuius clamor ad ipſum aſcenderat: quod prelati aſſerebant ſe igno-
1 raſſe. ¶ † Oppono quod immo ſit poſſibile eos ignoraſſe: nam multis ex cauſis potuit ignoraſſe vicinus: quod ſit longinquus. gloſ. dicit quod non potuit latere. i. non preſumitur latere potuiſſe. et dicit quod eſt preſumptio iuris: et de iure: vel iuris tantum: et admittitur ſicut hic: et ibi loquitur quando coniuratio ſit ad malum: vel ibi preſumptio ſumitur pro temeritate: nec admittit excuſationem: quia omnino

omnino mala.glo.concludendo tangit effectum preſumptionum:⁊
dicit qd quedam eſt temeraria: ⁊ hec repellitur quedam perſonalis.
⁊ hec inducit purgationē.dicit Inno. in.c.ſe. qd quandoqꝫ obtinet
vim ſemiplene probationis. de ſen. excom.inquiſitioni.Quandoqꝫ
requirit probationes contra ſe.j.eo.quia veriſimile.C.de contrahen
ſtip.l.optimam.Quandoqꝫ omnino admittit ſine fama: vt in.ca.ſe.
Quandoqꝫ refundit probationem in reum vt eccleſi. benefi.c. vt no-
ſtrum.C.de proba.ſine. Quedam violenta. ⁊ hec quandoqꝫ ſufficit
ad condemnationem.glo.hec habetur in.capi.omnes. alle.in glo.et
habetur.ij.q.j.primo ſemper: ⁊ per Innocē. in.capitu.ſe.plenius in
ſpec.eo.titu.§.ij.ibi addit ſpec. de neceſſaria:licet Innocen.in.capi.
ſe.ponit iſtam ſub violenta ⁊ neceſſariam appellat preſumptionem
iuris: ⁊ de iure: ⁊ fictionem ideo de ea permiſcue exemplificat.⁊ Jo.
and.ſuper illo.verſi.neceſſaria autem ⁊c. Eſt tamen longa differen
tia inter fictionem ⁊ preſumptionem iuris ⁊ de iure:quia fictio ſuper
certo.l.di.ferrum.preſumptio iuris:⁊ de iure ſuper dubio: quando.
ſcilicet quo ad fictionem ius certum de aliquo ſtatuit ſtari oppoſi-
to:quo ad preſumptionem iuris ⁊ de iure:quando ſtante dubio ius
preſumit aliquid et ſtatuit illi ſtari vel probationem. incontra. non
admitti.ad hoc quod no.Innocen.in.ca.ſe.tractat etiam ibi cum ex
preſumptione violenta fiat condemnatio in criminali: ⁊ concludit
quod non:in grauiſſimis delictis. Secus in grauibus. Innocen.in
c.ſe.dicit quod vbi iudex ex preſumptionibus procedit ad ſententiā
debet temperare ſententiam et maxime ne condemnet: niſi raro:et
modice ad penam nec pecuniariam nec corporalem. alle.ſ.capitulū
afferte:vbi licet adiudicauerit mulieri filium non tamen voluit con-
demnare aliam ad mortem ad quam fuiſſet condemnata iuſtiſſime:
ſi fuiſſet probatum quod filium alteri ſurripuiſſet. Alie differentie
inter fictionem ⁊ preſumptionem habentur ex his que ſcripſi in.ca.
is qui.de ſponſa.verſi. an contra preſumptionem iuris ⁊ de iure ad-
mittatur probatio.incontra.vnum inter cetera quod admittit pro-
batio incontra.per confeſſionem:vt no.de immu. ec.⁊ quia plerūqꝫ
per Innocē.in aut.⁊ ſi neceſſe ⁊ vnde ſumitur.C. de dona. ante nup.
item probationem notoriam. vt dicit Inno. de frigidis.fraternita-
tis de reſcrip.cum dilecta: Nam licet non debeat admitti probatio:
facta probatio admiſſa de facto preiudicat vt ibi ⁊ vt ibi dicit Spe-
cu.preſumptio iuris ⁊ de iure.pro tanto detur:qui ius vbi vehemen
ter preſumit per que tractat in verſi.ſe.an ex fuga ⁊ fractione carcerū
preſumatur delictū ⁊ quod de inimicicijs precedentibus.de quo alibi di
cam.hoc pro modo ſufficiat.

1 ☞ Probatio efficacior requiritur a probare volente nō veriſimile.
2 Probare nitens non veriſimile nō auditur niſi aliquid occurrat qd
preſumptionem elidat.
3 Beneficiorum permutatio poteſt fieri autoritate dioceſani.
4 Fame effectus quis ſit.

1 Non veriſimile. ¶ †Efficatior probatio requiritur a probare vo-
lente non veriſimile. Primo ponit cauſam finalem. Se-
cundo prouiſionem. Tertio prouiſionis cauſam impul-
ſiuam. ¶ Nota non veriſimile quem permutare beneficium tenue
pro pinguiori facultatibus ⁊ dignitate. ¶ Nota quod ex non veriſi
militudine aggrauatur onus probandi admittitur tamē probatio
abſqꝫ alia diſcuſſione.vide Joan.and.in addi.Specula.in titulo de
probationibus.§.nunc dicendum.in princip.⁊ text.de preſ by.non
bapti.veniens.⁊ Innocen.de conſtitu.c.ij.Et not.quis exceſſus re-
quiratur in probatione:quia exigitur aut concurſus fame:aut pon
deroſitas perſone:⁊ dignitatis vel legalitatis atteſtantis:⁊ ſic digni
tas teſtis preponderat non veriſimilitudini.Et not.quia fame pro
batio iuuat probationes contra non veriſimile:⁊ debet eſſe commu
2 nis loci:vt dicatur proprie fama. ¶ †Nota ſecundum Hoſti. quod
volens probare non veriſimile nō auditur:niſi aliquid occurrat: qd
talem preſumptionem elidat puta fama loci: vel bonitas teſtium:
vel aliqua alia circunſtantia.alleg. Innocen.⁊ Hoſtien.de procura.
in noſtra.de no.oper.nuntia.c. ij. Aduertendum tamen quod talis
veriſimilitudo poteſt eſſe tāta quod nullam admittit probationem
de hereti.filij.libro ſexto. Quandoqꝫ tanta quod non admittit ſine
cauſe cognitione.de renuntia.ſ.eodem.Quādoqꝫ admittit ſed ag-
grauat probantem lucidiore probatione vt hic: ⁊ vide ibi concord.
3 ⁊.ſ.eodem.quanto. ¶ †Oppo.quod non potuerit beneficiatus al-
teri beneficium proprium concedere:cum propria autoritate nō po
tuerit permutare.de prebendis.maioribus.de renuntia. queſitum.
⁊.c.cum olim.Solu.dic quod conceſſit ⁊ permutauit autoritate dio
ceſani:alias non poſſet vt ibi inducunt quod preſumptio iuris ad-
mittit probationem in contrarium.de quo.de purga. cano. cum. p.
iiij.queſtione tertia.§.item in criminali.verſi.eos teſtes. ſecundum
Goffre.Gloſſ.prima aſſignat rationem non veriſimilitudinis. in fi.
4 dic argue pro his que no.de preben.preterea. ¶ †Secunda glo.col
ligit vnum effectum fame:quia coadiuuat probationes: contra nō
veriſimile.ad quod.ſ.de teſti.preterea. Auto.

1 ☞ Matrimonium ſeu coniugium probatur per nominationem
cohabitationem ⁊ famam maxime vbi apparent dotalia inſtrumē-
ta.nume.8.et.12.
2 Maritus poteſt agere rei vendi.ratione iuris maritalis.nu.10.
3 Verba enuntiatiua inſtrumenti quam probationem faciant.
4 Matrimonium non preſumitur ſola longeua cohabitatione cum
copula immo in dubio potius preſumitur concubinatus.
5 Voluntas mutata non preſumitur qñ in futurum extenditur.
6 Anuli delatio non preſumit matrimonium lꝫ pro eo preſumat.
7 Probatio quomodo poteſt deſtrui ex facto preſumptiue ſigno equi
uoco ad plura neceſſario.
9 Inſtrumentum non coadiuuat probationē qñ eſt confectum a pſo-
na non fideliter officium exercente.
10 Vxor quibus modis a marito vendicari poteſt.
11 Matrimonium non impedit ſeruitus.
13 Matrimonij proprietas qualiter concludatur.

1 Illud quoqꝫ. ¶ †Per nominationē coha-
bitationē ⁊ famā probatur cō-
iugium maxime ſi appareant inſtrumenta dotalia. Cō-
munis diuiſio.ſcđa ibi. Verum. ¶ No.j.qꝫ inter ſeruum
⁊ liberam poteſt eſſe matrimoniū.de hoc de coniugio ſeruorum per
2 totum. ¶ †No.ij.qꝫ ratione iuris maritalis poteſt coniunx coniu-
3 gem vendicare ⁊ agere rei vendi. ¶ †Not.iij. qꝫ enuntiatio ſimplex
inſtrumēti alicuius aſſerti a partibus cuius preſentia nō atteſtatur
vel intereſſentiam non inducit plenā enuntiati probationē. ¶ No.
iiij.enuntiatum in inſtrumento propter ſe: ⁊ qꝫ circunferat ad va-
lidationem eius de quo agitur inter partes: licet illud probet inſtru-
mentum ad finem validitatis eius qd principaliter agitur in inſtru
mento nō probat illud enuntiatum:ſi de eo principaliter in iudicio
diſceptetur ſic limita.l.optimā.de contrahen.⁊ cōmit.ſtipu. Enun-
tiatio matrimonij ſuper inſtrumento dotali confert ad validitatē
dotis:quia non eſt dos ſine matrimonio ſi de dote queritur inciden
ter de matrimonio ad validitatem dotis inſtrumētum probat ſi de
matrimonio principaliter de ſe diſceptetur plene nō probat: ſed co
adiuuat probationem ⁊ ſic enuntiata in inſtrumento probantur ab in
ſtrumento quo ad finem preſumptionis. ad qd de priuilegijs. ſi pa-
4 pa.lib.vj.cum glo.de cenſi.cum olim. ¶ †No.v.ſolam lōgeuam co-
habitationem cum copula nō concludere matrimonium:imo in du
bio potius preſumimus concubinatum qꝫ matrimonium:lꝫ aliud
preſumat tex.vt.l.in libere.ff.de ritu nupt.tamen dixi.de reſti.ſpol.
5 ex parte.M.⁊ dicam.j. ¶ †No.vj.qꝫ voluntas preambula ſemel po
ſita:⁊ deliberate pluries prolata:in dubio mutata nō preſumitur ni
ſi aliter probetur maxime quando voluntas in futurum extenditur ad
6 hoc.ff.de cōdi.⁊ demon.l.nam ad ea. ¶ †No.vij.delationem anuli
7 non probare matrimonium:licet pro eo preſumat. ¶ †No.viij.qꝫ ſi
gnum equiuocum ad plura neceſſario nō probat vel preſumit alte-
rum ex ſignatis:⁊ ſic eſt practica deſtruendi probationem ex facto pre
ſumptiue probare illud factum equiuocum ad plura ⁊ ecōtra ad cō-
firmandum ſufficit probare illud nō equiuocum ſed reſtrictum eſſe ad
vnum tantum.ad quod de preben.dilecto. ibi domū que conſueuit
canonicis tantū aſſignari.Ad hoc quod no.de offi.archi. vt noſtrū
8 de preſcrip.auditis.de fide inſtru.cum ioannes. ¶ †No.ix.practicā
probandi matrimoniū vt concludatur tractatus matrimonij in nō
proportionabilibus niſi coniugi cum fama: ⁊ clamatione vicinie et
ex hoc cōcluditur matrimonium.Et no.ſigna tractādi aliquam vt
vxorem vt teneat eam in lecto ⁊ in menſa: non tractat ergo illam vt
coniugem ſicut extra lectū:⁊ extra menſam propriam propter qd videt
mulierem ad hoc poſſe cōſtringere virum cum eam in omnibus tra-
ctare debeat vt vxorem.Et no.practicam cognoſcendi factū ex quo
preſumatur aliquid:qꝛ vbi factū proportionatur diffinitioni proban
di vel eius quaſi poſſeſſionē:⁊ aduerte hoc ad diffinitionem matri-
monij:quia debet eſſe indiuidua vita coniugis ⁊ viri quo ad habita
9 tionem quo ad lectum:⁊ oīa alia niſi fiat de voluntate. ¶ †Not.qꝫ
inſtrumentum nō coadiuuat probationem qñ eſt confectum a perſo-
10 na nō fideliter officium exercente:†per hanc decre.docto.dicunt qd
coniunx ratione iuris maritalis pōt vēdicari de iure canonico ſicut
filius a patre ratione patrie poteſtatis:⁊ vendicatur coniunx adie
cta cauſa de iure ſicut filius adiecta cauſa de iure quiritū.de conuer.
infidelium.c.ij.in glo.ij.⁊ de multis modis vendicandi vxorem.vide
de maio.⁊ obe.inter quatuor.de hoc.de reſti.ſpol.ex parte.Jo.and.
in addi.Spec.ſuper titu.qui fi.ſint legi.dicit poſt Roffre.quod mu
lier nō in poteſtate viri iure romano ⁊ in officio.vt.l.aſſiduis.C.qui
po.in pig.hab.⁊ ſic nō vendicat eam proprie: ſed agit de interdicto
de vxore exhibēda ſi ab alio detinetur:vel per vtile interdictum.de
libero homine exhi.Si ab alio non detinetur: ſed ſui cōtrouerſiam
vxor facit petitur iudicis officio.C.de inſti.⁊ ſubſti.l.reprehenden-
da.Et ibi dicit quod officium iudicis ſuper integratione poſſeſſio-
nis matrimonij poterit implorari etiā ſecularium quod intelligit ve
rum vbi matrimonium nō negatur: ⁊ ſic non eſt diſceptatio de vin-
culo:vt ⁊ not.ibi Joā.and.⁊ in principio tit.illius. Sed ſi vxor eſſet

in poteſtate viri vt eſt iure lombardo bene poſſet vendicari. de quo
11 de ſpon. non eſt nobis. vbi etiā vendicant corā eccleſiaſtico. ¶ † Op-
po. cū glo. j. qđ ſeruitus impediat matrimoniū. xxix. q. ij. per totum
de coniugi. ſeruo. per totum. Solu. ſeruitus inter ignorantes impe-
12 dit. Inter ſcientes non: vt hic. ¶ † Oppo. qđ ex nominatione nō in
ducatur matrimoniū. vt ptꝫ. C. de ꝓbatio. l. nō nudis. C. de liber. cā.
l. pe. ampliando. glo. an ⁊ quando cōcludatur quaſi poſſeſſio mari-
talis dictū eſt. ſ. de reſti. ſpol. ex parte. M. ⁊ ibi cōcluſum ſemper re-
13 quiri ꝓbationem matrimonij vere vel preſumptiue. ¶ † Qualiter
aūt concludatur ꝓprietas matrimonij eſt hic videndū quandoqꝫ ꝓ
nuntiantur verba apta ad matrimoniū ⁊ exprimentia cōſenſum de
preſenti: ⁊ caſus nō eſt dubius ſi ꝓbantur ſpōſalia de futuro ⁊ copu-
la idem. de ſponſa. is qui. ſi ꝓbantur ſponſalia de futuro cū cohabi-
tatione: ⁊ allegatur copula idem: qꝛ preſumitur copula ⁊ matrimo-
nium. de deſpon. impu. continebatur. ⁊ c. atteſtationes. Quandoqꝫ
de conſenſu matrimonij apparet nutu exprimente cōſenſum matri
monialem: ⁊ adhuc concluditur licet quidam exigant verba vt ple-
ne dixi. de ſpon. tue. Quandoqꝫ apparent ſigna tantum alia extrin-
ſeca. Sed hic aduertendū ſiquidē apparet nominatio ſola momen
tanea: vt quia ſeſe in aliquo inſtrumento vel litera vocant coniuges
gloſ. dicit hic qđ aliquam preſumptionē inducit. xxiij. alꝰ. xxxiij. q.
iiij. dicat aliquis. ff. de probat. l. vlti. Non tamen ſufficientē adducit
ꝓbationem. C. de ꝓba. l. non epiſtolis. excepto caſu libertatis. l. vni
ca. §. ſimilimodo. C. de lat. li. tol. vnde. dicit Hoſt. ſola nominatione
matrimonij nō probari per. l. neqꝫ hic. alleg. in glo. ſeq. qđ eſt verum
etiam ſi diu cohabitauerit vt hic: puto per decenniū. Ad hoc qui fi.
ſint legi. per tuas. ⁊ qđ ibi no. Quandoqꝫ nominatio apparet in in-
ſtrumento aliquo enuntiata ad actum: ad quē aliquid circūfert ma
trimonium vt ſuper dote que nō poteſt eſſe abſqꝫ matrimonio. glo.
dicit hic qđ nō ꝓbat hoc aſſeueratio plene vel enūtiatio. C. de nupt.
l. neqꝫ ſine nuptijs. fatetur qđ preſumptionē inducit. ff. de iure do.
l. ſimpliciter. §. eius nomine. dic ſi talis enuntiatio fiat in inſtrumē-
to ad aliud nō coherens confecto: ſcđm omnes nō probat. de priuil.
ſi papa. lib. vj. de cenſi. olim. de dona. ex hac ſcriptura. ⁊ qđ ibi not. ⁊
dixi. de ſucceſ. ab inteſt. c. fi. Sed ſi enuntiatur ꝓpter cōferens ad ma
trimonium vel coherens vt ad actum qui non poteſt eſſe ſine matri
monio: vt eſt dos. j. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ ſi neceſſe. In vna parte
Inno. dicit hic qđ nō ꝓbatur matrimoniū ſi alteri matrimonio ſit
preiudicium quia in matrimonio oportet qđ verba interueniant ſi
loqui poſſunt cōtrahentes. de ſponſ. tue. ⁊ oportet qđ talia ſint que
exprimant conſenſum de preſenti. de ſpon. c. pe. de ſpon. duo. c. j. ſcđm
Inno. ⁊ idem videtur velle Hoſti. hic. quoniam plura alia requirit:
ſentire videtur Innoc. quod ſi nō fiat preiudicium alteri matrimo-
nio ꝓbat hec nominatio inſtrumentalis ſuper dote matrimonij cui
obuiat multū hec decre. ſed pro eo facit. l. optimā. C. de contrahen.
⁊ cōmit. ſtipu. vbi in ſtipulatione ſeruus dño ſtipulans dicit ſe ſeruū
domini: ꝓbatur ex illo inſtrumento ſeruus. ad hoc qđ not. ff. de ver.
oblig. ſciendum. j. de re iudi. ſicut. per doc. cōis opi. habet. ⁊ ſequitur
Hoſti. ⁊ tangit hic per. l. neqꝫ. ⁊ ꝓbat tex. qđ non probetur ex hoc ſo
lo matrimoniū. Ad. l. optimam reſponde ⁊ eſt notabilis limitatio:
quia enuntiatā in inſtrumento circunferens ad actum: de quo prin-
cipaliter agitur in inſtrumento ꝓbatur quādo actus nō poteſt eſſe
ſine enuntiato: ⁊ ꝓbatur ſolū inquantum enuntiatio reuocatur in-
dubium incidenter ꝓpter finem actus in quem enūtiatur. vt. l. opti-
mam. ad finē enim validitatis ſtipulationis ille ꝓbatur ſeruus ad fi
nē validitatis dotis. Si de ea tantū ageretur ꝓbaret matrimoniū. ſꝫ
ſi principaliter diſceptet de enuntiato nō ꝓut ordinatur ad validita
tem alteriꝰ vt principalr̄ de mr̄imonio vel an ſit ſeruus tūc enūtiatio
nō ꝓbat ⁊ hoc vult litera iſta no. ⁊ ſic poſſet intelligi glo. Nō plus er
go operabitur hec enūtiatio ꝙ operetur. poſſeſſio aūt non releuat
ad finem probandi inquantum poſſeſſi ius principaliter deducit in
iudicium. vt. j. dicam. ⁊ dixi in. c. ad ſedem. de reſtitu. ſpol. igitur ⁊c.
Quandoqꝫ adducitur ſignū delationis anuli. glo. dicit qđ ſi anulus
datur in eccleſia eſt preſumptio pro matrimonio ſi in domo paren-
tum preſumūtur ſponſalia. xxx. q. v. noſtrates. ⁊ ſic facit hic preſum-
ptionem: dic ſi queritur an ſubarctatio vel traditio anuli de qua cō-
ſtat inducat matrimoniū conſueui dicere hic. de quo in. c. noſtrates
hic. alleg. xxvij. q. ij. c. ſi quis vxorem. de re iudi. tenor. de deſpon. im-
pube. c. fi. dixi plene ibi: ideo hic obmitto: qꝛ de ea non agitur in tex
tu: licet glo. equiuocet ſi loquamur de delatione ſola: qꝛ probatur cō
iugem anuluꝫ portaſſe: ⁊ de hac hic loquimur. dic qđ de iure nō pro
bat in loco vbi equocari poteſt ad aliud delatio anuli vt hic in alio
loco noc probat: ſed preſumptionem inducit nam poteſt de iure in
pluribus verificari eſt enim ſignum veritatis. de vi. ⁊ ho. cleri. clerici
inueſtiture. de his que fi. a ma. par. ca. ex ore. libertatis ſeu ingenui-
tatis. C. de iure aureo. anulo. l. ij. Quandoqꝫ de matrimonio appa-
ret ex ſola fama. glo. dicit quod fama non plene probat: ſed ſi ſit ali-
ter coadiuuata bene probat: ⁊ allegat multa iura. Jo. an. de ꝓbatio
ne fame remittit ad Spec. de notorio crimine in fine vbi ponit glo.
Uincen. hic. dixi de teſti. veniens. doc. hic velle videntur famam ꝓ-
ficere ad confirmationem vel probationem tractatuum ⁊ tractatus

matrimonij quando non agitur de preiudicio alterius matrimonij
⁊ ad hoc optime facit litera hic. poſtea dicūt quod licet fama pluri-
mum coadiuuet tamen per eam non iudicatur matrimonium. hoc
confirmat: quia nō probat regulariter fama plene. de quo dixi de te
ſtibus veniens. j. maxime in his que ſunt grandis preiudicij: vt hic.
Quandoqꝫ probatur ſola cohabitatio: ⁊ dicit glo. hic. ⁊ de iure ciui
li cohabitatio maris ⁊ femine libere arguit matrimonium. ff. de ri-
tu nupt. l. in libere. Canon autem preſumit non eſſe matrimonium
niſi aliter probetur propter periculum anime. alleg. xxx. q. v. c. j. Idē
quod glo. hic Inno. in. c. ex parte. M. de reſtitu. ſpolia. ⁊ dicunt ali-
qui etiam illam legem correctam. per autoritatem quibus mod. na.
effi. le. §. quoniam. coll. vj. vbi exigitur quod cohabitauerit vt vxor
hoc verum etiam ſi cum habitatione probetur copula. vt hic. ⁊ xxx.
q. v. c. j. vbi de hoc plenius. ⁊ hoc tene. ꝙꝙ Joā. diſtinguat ibi inter
pares: ⁊ impares perſonas niſi alie aſſint preſumptiones. Quādo-
qꝫ probatur cohabitatio concurrens cum fama de matrimonio qđ
eam tenuit vt vxorem. Quidam dicunt vt recitat Innoc. quod ſuf-
ficit: quia in talibus nulla eſt eque bona probatio ſicut fama. C. de
nupt. ſi vicinis. infra qui filij ſint legitimi. tranſmiſſe. ⁊ hoc quia ex
hoc concluditur quaſi poſſeſſio maritalis ex qua preſumitur ꝓprie
tas matrimonij. Idem dicit in matrimonio ſpirituali: vnde ſi quis
vt rector vel prelatus: vel vt canonicus vel clericus in aliqua eccleſia
diu ſteterit: ⁊ fama vicinie hoc habet quod talis erat in poſſeſſione
non ſolum in poſſeſſorio. de quo plene dictum eſt. ſ. de reſtitu. ſpol.
in literis. ⁊ c. ex parte. Sed etiam in petitorio obtinebit. arg. ſ. eo.
quia veriſimile: alias ſequeretur abſurditas quod beneficium obti-
nens ſemper haberet tenere probationes ſuas paratas de ſua cano
nica inſtitutione: quod videtur quaſi impoſſibile ⁊ abſurdū. Innoc.
dicit hanc abſurditatem admittēdam. Non enim ſufficit petenti ec-
cleſiam vel vxorem probare poſſeſſionem: vel adminiſtrationē etiaꝫ
cum fama vicinie niſi aliud probetur: ſed abſoluetur impeditus. C.
de probatio. actor. ad hoc quod dixi. ſ. de reſtitu. ſpoli. cum ad ſedē.
⁊ ſcribit Bar. in. l. quidam in ſuo. ff. de condi. inſti. alias loqueretur
abſurditas quod ſi quis ꝓbaret ſe domum vel poſſeſſionem aliquā
poſſediſſe tanquam ſuam aliquanto tempore: ⁊ ſuper hoc haberent
famam vicinie obtinere deberet etiam in petitorio qđ cōſtat omni-
no falſum: cum neceſſe habeant tituluꝫ probare atqꝫ dominium. ff.
de rei vendi. l. iij. rem actio. alias reus abſolueretur. C. de rei vendic.
l. fi. Nec ob. prima abſurditas: quia vix aut nunquam poteſt contin-
gere quin ad recuperādā poſſeſſionē habeat aliqđ auxiliū petens ec
cleſiam vel vxorem ſecundum Innocen. qui loquitur de probatione
proprij tituli. confirmat hic Joan. an. quia ſi in domo vel poſſeſſio-
ne non ſufficit probare poſſeſſionem tantum vbi agitur de preiudi-
cio temporalium tantum fortius hoc in eccleſia vel vxore in qua agi
tur de preiudicio ſpiritualium ⁊ temporalium ⁊ animarum. xlij. di.
quieſcamus. cum ſuis concordan. ad hoc. ff. de condictio. inſtit. l. pe-
nultima. Hoſtien. dicit quod in vxore ⁊ eccleſia concedi poteſt: vt ſuf
ficiat probare poſſeſſionem cum fama: licet nō ſufficiat in domo vel
poſſeſſione ⁊ eſt ratio: quia iudices non multum cōſueuerunt inqui
rere de iuribus priuatorum: an dominia que tenent iure teneant vel
poſſeſſiones vel domos: ⁊ multotiens is qui vere dominus eſt negli
gens reperitur. de preſcript. vigilanti. de eccleſia vero ⁊ de vxore iu-
dices eccleſiaſtici ſepe ex officio inquirunt qualiter teneatur. vt no.
j. de inſtitutio. c. tertio. ⁊ de ſimo. licet hely. §. primo. ver. penulti. de
officio ordina. c. j. de clande. deſpon. inhibitio. Item clerici eccleſie
illi qui vere prelatus non eſt non libenter obediunt ſed contradicūt
vt not. de cauſa poſſeſ. cum ſuper. ⁊ c. cum olim. Nec parentes com-
muniter patienter tolerant: quod eorum cōſanguinea ſaltem a ſuo
pari vel inferiori vt meretrix teneatur. Ideoqꝫ ex ſola poſſeſſione
preſumitur in eccleſia: ⁊ vxore vna cum fama vicinie: ⁊ ſic non preſu-
mitur pro poſſeſſione vnius alterius partis ⁊ rei: quia non eſt veri-
ſimile quod quis eccleſiam: vt rector vel mulierem vt vxorem longo
tempore teneat ſi ius in ea non habeat: alioquin hoc non ſuſtinuiſ-
ſent patienter clerici vel cōſanguinei. Satis tamen eque dici poteſt
ſecundum Hoſtien. quod ſi factum eſt omnino recens habeat locuꝫ
quod dixit Innocen. ⁊ quod not. in ſequenti glo. ⁊ in ſequenti caſu
⁊ quod not. de cleri. excommu. propoſuit. §. cum autem. ſuper verbo
cōmunicauerit: an factum ſit antiquum: ⁊ habet locum opi. Hoſtiē.
⁊ prima opi. Inno. tenet quod no. ſ. ad hoc quod not. de offi. deleg.
cum in iure. §. j. glo. ad hoc quod no. ff. de acquir. heredi. qui in alie-
na ſuper ver. patet. Quod autem in hoc caſu dicatur tempus recēs
vel antiquum nō poteſt dari certa regula: licet ex circunſtantijs hoc
arbitrabitur bonus iudex. de offi. deleg. de cauſis. de tranſactio. c. fi.
⁊ quod. x. anni dicantur longum tempus. vide. ſ. de peti. heredi. l. ſi
filius. ⁊ quod ibi not. ad hoc hec decret. ⁊ quod not. per Innocen. de
in integ. reſti. c. ij. in glo. per monachos. alias ſi non apparet patien
tia ſuperiorum: vel longum tempus preſumitur intruſus ⁊ remoue
tur. vt not. de reſtitu. ſpolia. in literis. per Hoſtien. vel ſi aliter pro-
batur intruſus: vel ſi conſtat de alio vitioſo ingreſſu. vt no. j. de pre-
ben. dilecto. de inſti. c. ij. de ſup. negli. prela. c. pe. ⁊ c. fi. de offic. archi.
cum ſatis. in ſum. de elec. §. quis eligi. ſub. §. item ſciendū. ⁊. §. ⁊ qua-
liter ante

liter ante finem.ver.quod ſi omnia.hec vera ſunt quando principa-
liter deducatur ꝓprietas tituli matrimonialis vel prelature in iudi
cio:alias ſi incidenter:vt quia dico me liberatū:quia ſolui prelato:
hoc ſufficit qꝺ probent ipſum in poſſeſſione cū cōmuni fama.vt no.
de reſtitu.ſpo.in literis.Idem ſi dicit ſe prelatum ad defendendum.
Idem ſi dicam me maritum ad repellendum.ad hoc quod no.ff.de
condi.inſti.l.quidam in ſuo.⁊ dixi de reſti.ſpo.cum ad ſedem.Et ſic
debet intelligi Io.an.qui dicit hec vera in probatione proprij tituli
In probatione alieni diſtincte ſufficit fama.vt no.Inno.de verbo.
ſigni.veniens.in glo.magna.verſi.predicte ꝓbationes.⁊ in Specu.
de proba.§.i.ver.item etiam ſecus videtur.⁊ quod no.de conceſ.pre
ben.quia cunctis.in glo.dicit hic Hoſti.ver.ſi duo.⁊ quia tunc inci-
denter deducitur titulus in iudicio non principaliter animo iudicā
di.Quandoq; conſtat virum adheſiſſe alicui vt vxori cum illa iacen
do vel ſtando animo ⁊ intentione querendi vel conferendi poſſeſſio
nem iuris ⁊ vinculi maritalis ⁊ mulier hoc idē ſciebat ⁊ intendebat
dicit Inno.quod tunc ex hoc concluderetur matrimonium:⁊ quaſi
poſſeſſio maritalis adeo qꝺ ſi poſtea contingat qꝺ ſpoliatio fiat agi
poterit poſſeſſorio.Et dicit hic Inno.ſub dubio forte ſecundum ſi
ne forte hoc firmat.in.c.ex parte.de reſtitu.ſpol.⁊ hoc etiā tenet hic
Hoſti.dummodo hanc intentionem expreſſerint corā teſtibus alio
quin de intentione occulta iudicabit ſolus deus:nec teſtes poterūt
de hoc teſtificari.ad hoc.C.de condi.ob.cau.ſi repetendi.ff.de verb.
oblig.vbi autem non apparet.in prin.de iudi.de ſimo.ſicut.iij.q.ix.
pura.de homicidijs.ſignificaſti.§.ſi.de proteſtatione vero facienda
vel non dicit vt no.de reſtitu.ſpolia.ex conqueſtione.⁊.c.ex parte.⁊
c.in literis.ſm Hoſti.Quandoq; tractatus probatur cum fama:vel
fama eſt de tractatu quia eam tenuit ⁊ tractauit vt vxorem vicinis
hoc ſcientibus:⁊ ſic habet fama loci.Hoſtiē.dicit qꝺ fama cum his
duobus:quia in eadē parapſide vel inciſorio tenuit ⁊ comedit ſicut
vxorem induit ad eccleſiā mittit in lecto ſuo recipit:⁊ hec matrimo
nium preſumptum inducunt.Secus ſi eam tenet vt ancillam cū ve-
ſtibus vilibus:⁊ eam mittit ad aquam vel locū habet ab ea ſepara-
tum ad quem declinat non ipſa ad ſuum:tunc preſumitur ſtuprum:
vt in cautione.alleg.in glo.⁊ ſcđm hoc magis quod eſt in litera ſtat
comparatiue.Cum enim in his multum operetur fama.ſ.c.proximo
dicit eam magis.i.preceteris conſiderandam.j.c.proximo.xxxv.q.
vi.ſi duo.q.d.euidentior eſt hec ꝓbatio inſtrumenti:quia illud coad
iuuat vt in ſi.ad hoc quia ſi vnica carnis copula ſecus ſpōſalia indu
cit matrimonium.de ſponſa.is qui.multo fortius frequens cum ta-
li poſſeſſione ⁊ hoc tenendum ſm Hoſt.in fauorem matrimonij qui
ma.accu.poſ.videtur.in ſi.⁊ de teſti.licet ex quadam.in ſi.maxime in
antiquo contractu pone enim lapſos.lx.annos qꝺ contractum fuit
matrimoniū:⁊ omnes teſtes fore mortuos ⁊ idem dicit etiam in re-
centi remittit autem ad no.de ſponſa.tue.quia ex hac preſumptio-
ne de qua in tex.conſtat violenter de matrimonio:ideo ſubmittit de
ſcriptionem ipſius per que patet periculoſa eſſe matrimonia clāde-
ſtina:ideo a iure reprobata ſi tamen preſumptiue ſaltem ꝓbari poſ-
ſent tenent vt hic.⁊ de ſponſa.is qui.quāuis contrahentes puniant
de matrimonio contracto contra inter.eccle.c.j.⁊.ſcđm Hoſt.¶ Ad
uerte ſi probentur hec copulatiue quod eam tractauerit in actibus
particularibus vt vxorem:⁊ quod habet hoc cōmunis opinio ⁊ fa-
ma vicinie vel de tractatu:vel quod ſicut vir ⁊ vxor indubitanter p-
cedit dictum Hoſti.ſed litera probat plus qꝺ ſi ſola fama vicinie ha
bet hoc qꝺ eam tractauerit vt vxorem in particularibus proportio-
nabilibus vxori quod concluditur matrimonium preſumptum qꝺ
no.⁊ hoc ſatis puto:quando tractatus fuit longi temporis vt decē-
nij vt probat litera:⁊ ſic habes caſum in quo fama obtinet locū ple-
ne ꝓbationis:quia probat tractatum in particularibus ad matri-
monium:⁊ tractatus probat matrimoniū alia omnia ſunt clara:ex-
cepta glo.in verbo dominus fraudetur que ponit aliquos caſus in
quibus dñs fraudať ſeruo ibi:ſed ⁊ ſi quis haberi dic ⁊ auť.ibi.ſigna
ta.Alius caſus eſt.xv.q.vltima.cū multe.⁊ ratio ibi.in.j.glo.In glo.
hec diffinitio.in ſi.dic vt habetur.j.de conuer.inſi.c.ij.

1 ☞ Preſumptione violenta probatur carnalis copula.
2 Denuntiatores poſſunt appellari accuſatores.
3 Matrimonium iam contractum poteſt crimine inceſtus ſeparari
quo ad thorum.
4 Teſtem concludere ſufficit actus propinquos ex quibus actus pre-
ſumptiue concluditur in his in quibus non cadit immediata cogni
tio nec cadunt in ſenſum teſtis immediatum.nu.11.vt in his nō de-
beat neceſſario concludere eius dictum ⁊ deponere de eo quod ſcit,
numero.11.
5 Teſtis de credulitate probat ea que preſumptiue concluduntur.
6 Sententia poteſt ex ſuſpitionibus ferri quando tranſit in violentā
preſumptionem.
7 Inceſtus pena talis eſt vt impediat matrimonium contrahendum
tamen contractum tenet.
8 Ad matrimonium diſſoluendum quo ad thori ſeparati onem non
admittitur principaliter aliter ꝙ maritus cuius intereſt.
Agere non poteſt cuius non intereſt.
9 Matrimonium duobus caſibus poteſt peti diſſolui ſeu ſeparari ꝑ
maritum duobus caſibus quo ad thori ſeparationem.
10 Matrimonium contractum poteſt ante copulam diſſolui per reli-
gionis ingreſſum.

1 Literas. ¶ † Per violentam preſumptionē p-
batur carnalis copula. Cōmunis diui-
2 ſio.ſcđa ibi.Conſultationi. ¶ † Not.denuntiantem ma
trimonium appellari accuſatorem. ¶ No.ij.vt teſtis p-
bet debet dicere quod aſſerit firmiter non dicit quodāmodo vacillat
3 ⁊ non probat.de proba.licet cauſam. ¶ † No.iij.ꝙ crimen inceſtus
eſt ſufficiens ad ſeparandum matrimonium iam contractum quo
4 ad thorum. ¶ † No.iiij.ꝙ in actibus in quibus non cadit immedia
ta cognitio nec cadunt in ſenſum immediatum teſtis:ſufficit teſtem
concludere actus propinquos ex quibus preſumptiue actus cōclu
ditur. ¶ No.v.actus concludentes preſumptiue copulam quando
5 eſt nudus cum nuda in eodem lecto. ¶ † No.vj.teſtimonium credu-
litatis valere quando teſtimonium concludit preſumptiue. Et no.
ſufficere teſtem concludere dictum preſumptiue. ¶ Not.ꝙ firmiter
quis poteſt aſſerere qꝺ indubitate credit:licet nō habeat certā ſcien
6 tiam eius. ¶ † No.quod ex ſuſpitionibus fertur ſententia quando
ſuſpitio tranſit in violentam preſumptionem:⁊ quod ſuſpitio ali-
quando ſumitur pro preſumptione:⁊ quod vbi agitur ciuiliter vel
7 mixtim de crimine ex preſumptionibus iudicatur. ¶ † No.penam
inceſtus quia priuatur inceſtuoſus ſpe contrahendi matrimo-
nium ſi tamen contrahat tenet.de eo qui cognouit conſanguineā
8 vxoris ſue.tranſmiſſe. ¶ † Oppono.quod non admittatur quis
ad accuſandum matrimonium ad ſeparationem thori niſi mari-
tus cuius intereſt:quia hoc ius accuſandi eſt priuatum.de iureiu-
rando.quemadmodum.xij.q.j.ſi quis vxorem.⁊.q.v.precipit.Sol.
dic quod erant accuſatores:ideſt procuratores iam a marito inſtitu
ta accuſatione:quia alius hic non poſſet:ſed ſolus ipſe cuius inter-
eſt:ſicut ⁊ ipſe ſolus poteſt eam reconciliare:vt dicto.c.quemadmo-
9 dum.vltra ſuſpitionem hic poſitam.dat Goffre.aliam.⁊ Hoſti.quā-
do quis videt vxorem pregnantem:⁊ ſic quod illam non cognouit.
ij.queſtione prima.ſi peccauerit. Item quando longo tempore fuit
abſens:⁊ reuerſus reperit anniculum filiū.ff.de his qui ſunt ſui vel
alie.iuris.l.filium.in auť.de reſtitu.⁊ ea que pa.§.vnum ſiquidem.
10 colla.iiij. ¶ † Oppo.quod adulterium poſt contractum non ſepa-
ret matrimonium:quia nulla ſubeſt cauſa ob quam ſeparetur:niſi
ingreſſus religionis ante copulam.de conuerſio.coniuga.ex publi-
co.Solu.intelligit glo.quod agebatur ad ſeparationem quo ad tho
11 rum ⁊ dicitur accuſatio mixta Ioan.an. ¶ † Oppo.quod teſtis di
ctum debeat neceſſario cōcludere ⁊ deponere debeat de eo quod ſcit
vt patet de probatio.licet cauſam.de teſti.cauſam.Solu.dicit gloſ.
ſi actus cōmuniter eſt talis nature quod cadit in ſenſū teſtis imme
diate non ſufficit deponere per ſenſum mediatum:⁊ tūc oportet qꝺ
deponat per certam ſcientiam.Si actus autem eſt talis quod non
cadit immediate in ſenſum teſtis:ſed mediante aliquo actu ex quo
illud concluditur preſumptiue:tunc ſufficit deponere de eo:tūc cre
det ⁊ ſufficit quod dictū teſtis tunc concludat preſumptiue vt hic.
No.bene hanc glo.quod dicimus ſufficere teſtem cōcludere preſum-
ptiue eſt verum quando actus nō cadit immediate in ſenſum teſtis
Bart.in.l.ij.in princi.ff.ſi cer.peta.indiſtincte videtur velle ſufficere
teſtis dictum concludere preſumptiue:vnde dicit quod teſtis ꝓbat
ſi dicat talis eſt ſanus vel bone cōditionis:quomodo ſcis? ſcio:quia
ego ſum vicinus vel conſanguineus:quia ex hoc quod eſt cōſangui-
neus vel vicinus preſumitur ſcire facta cōſanguinei:vel vicini de cō
ſanguineo.l.de tutela.C.de in integ.reſti.mi.⁊.l.octaui.ff.vnde co-
gna.de vicino habetur.ff.de fundo inſtruc.l.ſi ita.in ſi.ff.de his qui
ſunt ſui vel ali.iuris.l.filium.ſ.eo.Idem in.c.ſeq.de purga.cano.cō
ſtitutus.lo picolo.ſ.de elec.poſtꝗ.cum ſi.Nec ob.quod non conclu
dat:quia ſufficit quod teſtis ponat minorem:quia maior ſubintelli
gitur hic vicini ſciunt facta vicinorum:⁊ conſanguinei.dicit Io.an.
quod hec preſumptio ſurgit ex ſollicitudine nuditate loco:⁊ ſexuū
diuerſitate ſm Hoſti.de quo.ſ.de teſti.preterea.Multa aūt ex qui
bus ſurgit preſumptio.vide in Spe.co.ti.§.j.Alie glo.ſunt clare.

1 ☞ Sponſe appellatione comprehenditur aliquādo illa cum qua
eſt matrimonium cōtractum per verba de preſenti.
2 Turpitudinem ſuam allegās auditur vbi timetur periculū anime,
numero.10.
3 Teſtes deponens per aſſertionem credulitatis pro certo probat et
vbi teſtimonium concludit preſumptiue ſufficit teſtem aſſerere per
credulitatem.nu.8.
4 Preſumitur quandoq; de copula carnali ex ſolitudine maris et fe-
mine.
5 Ad matrimonij ſeparationē ſtatur cōfeſſioni cōiugū qn̄ fit ab illo ꝗ
ſtat pro matrimonio ⁊ ſecum concurrit alia preſumptio.nu.9.
6 Manifeſtum quid dicatur.

7 Matrimonium contractum dirimit copula fornicaria cum conſan
guinea ſponſe.nu.11.
8 In conſanguinitate probanda quomodo ſufficit teſtimonium cre
dulitatis.

TErtio. ¶ Idem quod.ſ.primo.Cōis diuiſio.ſe
1 cunda ibi.Nos aūt. ¶ †Nota.i.ꝙ appella
tione ſponſe cōprehenditur aliquando illa cum qua ma
trimonium eſt cōtractū per verba de preſenti ꝛ de recēti.
2 ¶ †Not.ij.ꝙ auditur allegans ſuā turpitudinē in agendo vel exci
3 piendo vel accuſando vbi timetur periculū anime. ¶ †No.iij.ꝙ aſ
ſertio credulitatis pro certo nō vitiat teſtimonium:qꝛ dicit pro cer
to credere qd̄ credit lꝫ neſciat. ¶ No.iiij.ꝙ vbi teſtimoniū concludit
4 preſumptiue ſufficit teſtē aſſerere per credulitatem. ¶ †No.ꝙ ex ſo
litudine maris:ꝛ femine aliqñ preſumitur de copula nō tamen ple
5 ne probat. ¶ †Not.ꝙ ſtatur confeſſioni coniugum ad ſeparationē
matrimonij:quando fit confeſſio ab illo qui ſtat pro matrimonio:ꝛ
ſecum concurrit alia preſumptio. ¶ No.ꝙ confeſſio dat maiorem
6 certitudinem ꝙ̄ preſumpta ꝓbatio. ¶ †No.hic bonū tex.quid di
catur manifeſtū:quia illud qd̄ predicatur a pluribꝰ.ad hoc de poſtu.
7 prela.c.j. ¶ †No.ꝙ copula fornicaria cum cōſanguinea ſponſe im
8 pedit:ꝛ dirimit matrimoniū poſt contractum. ¶ †Opp.ꝙ nō ſuf
ficit teſtimonium credulitatis:quia habet deponere per ſcientiam
certam teſtis.de teſti.cauſam.Sol.ſi agitur de ꝓbanda cōſanguini
tate:tunc ſufficit teſtimoniū credulitatis.vt.ſ.de teſti.quotiens.ꝛ.c.
conſtitutus. alias non ſufficit teſtimonium credulitatis niſi aliter
preſumptionibus iuuetur ſm̄ Hoſt.vel dic.vt.ſ.c.primo.Inno.di
cit hic quod eo qd̄ in ſolitudine:vel per inuia reperiuntur:ꝛ ꝓbatur
hec eſt violenta preſumptio que ſufficit ad ſententiā.vt.ſ.c.primo.
xxxv.q.vi.ab iſto.dicit quod aliqui contradicunt.ſ.quod nullum ex
his per ſe ſufficit:ſed de hoc vt ibi glo.hic in verbo dicta ſunt accedit
9 huic opi.que per hoc ſit expedita. ¶ †Opp.ꝙ cōfeſſioni coniugū
non ſtetur vbi agitur ad ſeparationē cōiugū.de eo qui cog.conſan.
vxo.ſue.ſuper eo.dicunt quidā qd̄ ſola confeſſione nō ſeparatur:ſꝫ
confeſſione cū fama.Reſponde.in.c.ſuper eo.ꝛ hic aderant alie pre
ſumptiones:vel ſecūde qñ vterqꝫ confitetur nō ſeparatur matrimo
nium vt ibi:qñ alter tantū ſic vt hic:alias ad rumorē ꝛ confeſſionem
nō ſeparatur matrimoniū:ſed ad famā ꝛ cōfeſſionem ſic.vt no.in de
cre.ſuper eo.ſm̄ Inno.vel ſm̄ Hoſti.ſi confeſſio fit ab intendente ſe
parationem matrimonij nō ſeparatur ſi cōfeſſio fit ab eo qui ſtat ꝓ
matrimonio:ꝛ ſic contra matrimoniū:tunc ſeparatur.de quo.ſ.de
deſpon.impu.atteſtationes.Hoſti.remittit pro intellectu illius.et
10 c.ſi duo.ꝛ iſtius ad no.in dicta decre.ſuper ſi.prime glo. ¶ †Glo.op
ponit qd̄ non audiatur allegans turpitudinem.Sol.gloſ.ꝛ clare qd̄
11 hic:quia agitur de periculo anime. ¶ †Oppo.qd̄ nō diſſoluantur
ſponſalia:quia illa nō tenuerunt.de deſpon.impub.ad diſſoluendū
glo.reſpondet quod ſoluuntur.de facto cum perſone eſſent inhabi
les ad contrahendum propter affinitatem.

1 ☞ Preſumptione violenta non debet quis maxime de graui cri
mine condemnari.
2 Compromitti pōt in iudicem delegatū iure canonico ꝛ de iudice or
dinario an cōpromiſſum in eum factum teneat.nu.11.
3 De hereſi eſt ſuſpectus qui poſt reuerſionem ab hereſi reincidit in
peccatum manifeſtum.
4 Preſumptio alternatiua proficit quando in vtraqꝫ parte alternati
ue preſumpti concluditur intentus.
5 Sententia non poteſt formari ꝛ ferri ex ſuſpitione ꝙ̄ vehementi in
criminali quando crimen eſt graue.
6 Delictum hereſis quomodo poſſet purgari.
7 De hereſi accuſatus ſi in purgatione deficiat poteſt vt hereticus cō
demnari.
8 Cōpromitti pōt in cā criminali vbi de crimine dubitatur.
9 Peccator quomodo poteſt dici verus catholicus.
10 Homicidio nō pōt quis damnari propter preſumptionem precedē
tium iniuriarum vel inimicitiarum vbi neſcitur a quo ſit factum ta
men poteſt torqueri.
12 Compromiſſo facto in iudicem delegatum vel ordinarium ſi alter
ex compromittentibus reſiliat a compromiſſo corā quo poſſit ipſe
reſiliens conueniri.
13 Cōpromitti pōt in cā criminali qñ de crimine agitur ciuiliter.
14 Teſtis non admittitur in cā criminali frater amicus vel vxor.
Fallit in crimine leſe maieſtatis vel hereſis.
15 Confeſſioni ſeu aſſertioni facte in vltimo articulo vite an ſit creden
dum ad preiudicium tertij vbi etiā eſt iurata cōfeſſio vel aſſertio.
16 Teſtis ſi reperiatur cōtrarius ſibi in ſuis depoſitionibus an ſit pri
me ſtandum vel dicatur periurus vt vtriqꝫ detrahatur.
17 Preſumptio vna quomodo tollit aliam.
18 Hereticus qñ quis poſſit dici ex leui cauſa vel de hereſi ſuſpectus.
Iurare recuſans poteſt condemnari.
19 Preſumptio violenta nō cauſat condēnationē ſi ꝓbetur contrariū.
20 Iurare an liceat periuro in alio actu.

1 LIteras. ¶ †Propter preſumptionem ꝛ vehe
mentem nō debet quis maxime de gra
ui crimine cōdēnari.h.d.Cōmunis diuiſio.In prima iu
dicum cōſultatio.In ſcd̄a reſpōſio ibi.Nos vero que ſub
diuiditur.In prima ponit motiuū mandantis.In ſcd̄a mandatuꝫ
ibi:quo circa.impetebat denuntiando crimen pape.ſm̄ Innoc.nō
placet:quia non potuiſſet cōpromittere:vel ſcd̄m eundem impete
bat bona ipſorum ꝓpter hereſim.ſm̄ Innoc.vel ſm̄ Hoſti.ciuiliter
vel ex officio competebat ipſos epōs.j.de heret.ad abolendam.Nā
ſi criminaliter nō potuiſſet cōpromitti.glo.in verbo purgando pote
rit partem caſus.vide eam ꝛ infra.deciditur forte quod poſtea accu
ſatus coram archiepiſcopo fuit frater:ꝛ ipſe eam purgauit poſtea:
propter quod dicebat eum hereticum archiepūs.ſed ipſe dicebat qd̄
de ſe tantum erat confeſſus:ꝛ tamen cōſtabat contrariū:vnde ipſuꝫ
ſuſpectum habentes cum literis tranſmiſſerunt ad ſedē apoſtolicā.
2 ¶ †No.i.ꝙ de iure canonico poteſt in iudicem delegatū cōpromit
ti. ¶ No.ij.compaſſibilis concurſus poteſtatis delegate ꝛ arbitra
rie:ꝛ qd̄ poſſunt compromittentes conſeruare poteſtatem delegatā
doc.dicunt hic qd̄ dato quod poteſtas non fuiſſet obſeruata nihilo
minus remanſiſſet.Quod puto vt ſama arbitraria ex delegata poſ
ſet:ſed qd̄ ſimul ex vtraqꝫ parte non poſſet:forte niſi fuiſſet facta hec
3 reſeruatio.de quo de preſcrip.cum ex officio. ¶ †Not.iij.ꝙ poſt re
uerſionem ab hereſi reincidens in manifeſtum peccatum:ex hoc eſt
4 ſuſpectus de hereſi ꝛ quod ficte ſit reuerſus. ¶ †No.iiij.ꝙ preſum
ptio alternatiua ꝓficit quando in vtraqꝫ parte alternatiue ꝓſumpti
concluditur intentus. ¶ No.v.non veriſimile attinentem dicere ſi
5 niſtrum de attinēte quin ſit verum. ¶ †No.vj.ꝙ ex ſuſpitione ꝙ̄
vehementi non procedatur ad ſentētiā in criminali quādo crimen
6 eſt graue. ¶ †No.vij.modum purgandi quem detentione ꝛ relap
ſum in hereſim:quia aliqua pena debet imponi vel pena ex qua per
pendatur an in luce an in tenebris ambulet:qꝛ ſi ſeruat penitentiam
preſumitur vere reuerſus:ſi non ſeruat preſumitur ficte reuerſus.
7 ¶ †Not.viij.deficientē in purgatione condemnari vt hereticum:ꝛ
8 no.effectū purgationis ꝛ effectū deficiendi in purgatione. ¶ †Op
po.ꝙ non potuerit cōpromitti de cauſa criminali.de arbi.c.ſi.Sol.
dic qd̄ eſt dubiū qñ fuerit queſtio hereſis deducta in iudicio dic epūs
denuntiauerat pape iſtos burgenſes denuntiando crimen pape vel
petendo bona ipſorum propter hereſim ſm̄ Innoc.ꝛ dicit Hoſti.qd̄
agebatur ciuiliter vel ex officio:impetebat ipſos epiſcopos de he
reticis.ad abolendā alias ſi criminaliter fuiſſet actū nō potuiſſet cō
promitti. ¶ Opp.qd̄ ſaluari poſſet hic a periurio poſſibile eſt enim
qd̄ tunc erat hereticus nunc autē qñ iurat non qꝛ iaꝫ purgatur.Sol.
dic qd̄ purgabat de hereſi nedū preſenti ſed etiā preterita:ꝛ ſic neceſſa
9 rio concludebatur aut nūc periurus aut tūc falſum dixiſſe. ¶ †Que
ro quomodo cognoſcet eum verū catholicum ex penitētie iniunctio
ctione dic quia paratus eſt prebere dictam ſecuritatem ꝛ peniten
tiā benigne ſuſcipere quā etiam poſtea deuote ꝛ efficaciter implet.
Induxit Io.an.tex.ꝛ hanc concluſionē que eſt qd̄ aut hic fuit periu
rus aut mendax penes quēdam dominum ꝛ amicum excuſando ſu
per eo me dicebam fuiſſe locutum contra eum in quodam conſilio
paucorum ꝛ iurato concluſi eum qui ſibi dixerat ſi non dixeram di
10 xiſſe mendacium ſi dixeraꝫ deieraſſe.† Inducit Ioan.and.decre.in
argumentum quod propter preſumptionem precedentium iniuria
rum vel inimicitiarum non ſit quis condemnandus de homicidio.
de quo neſcitur a quo factum ſit de quo in ſpe.eo.titu.§.ij.ver.ſꝫ po
ne.ꝑ.minatur:ꝛ ſe.ibi allegat pro ꝛ contra ꝛ concludit qd̄ ſi non con
ſueuit predicta facere non debet puniri ſed bene poteſt poni ad tor
11 turam.per.l.abſentem.ff.de penis.† tangit Cy.ſed non ſoluit in.l.
metum.C.qd̄ metus cauſa.glo.colligit delegatū eſſe arbitrū poſſe:ꝛ
ordinariū ꝛ ꝓcedere poſſe ſibi retēta poteſtate ordinaria ꝛ delegata.
Cōtra qd̄ Hoſti.iij.q.vij.§.tria.ff.de arbitris:ſed ſi in ſeruum.§.ij.di
cit glo.qd̄ iudex non poteſt iubere vt in eum compromittatur ſed ſi
partes volunt bene poſſunt in ipſum compromittere de hac mate
ria habet.ij.q.vij.§.qd̄ de arbitris.Io.and.Vin.ꝛ phy.tenendo gl.
ꝛ doc.iuris ciuilis cōmuniter tenent qd̄ non poteſt cōpellere vt in ſe
cōpromittat:vt.l.i.§.ꝛ poſt.de ope.no.nunc.Sed cōpromiſſum.vt
arbitrator recipere poteſt ſed non vt arbiter de iure ciuili nec de iure
canonico dicunt idem ꝛ hec ꝛ ſimilia iura intelliguntur in arbitra
tore quia vt arbitrator compromiſſuꝫ ſuſcipere poteſt.in aut.vt dif.
iudices.§.ſi vero col.ix.Metus tamen reuerentalis iudicis non an
nullat compromiſſum:vt in.c.cum.R.de elec.ad hoc.l.i.§.que one
rande.ff.quarum re.ac.non.da.quod no.de officio delega.cauſam:ꝛ
etiam poteſt papa compellere ꝛ quicunqꝫ alius qui habet inuitum
a iure deſtituendi.de quo compromittitur vt.d.capitu.cum inter.
R.vide ibi.dic ſi queritur an poſſet compromitti in iudiceꝫ ſi iudex
eſt ſed non compromittentis valet compromiſſum quia per hoc nō
vileſcit poteſtas iudicis.ad hoc.§.quod de arbitris. ¶ Si queritur
an a ſubdito in eum tanquaꝫ arbitratorē cōpromitti pōt ſcd̄ꝫ vtrūqꝫ
ius licet vltramontani ſentiant contra.vt recitat Cy.in.l.ſi qui ex
conſenſu

cõſenſa.C.de epi.audi.vt in arbitrum.dic qđ de iure ciuili nõ poteſt
de iure autem canonico ſic:vt cõtra dicũt glo.z in dubio videtur po
tius aditus:vt iudex:quã vt arbiter:vel arbitrator:niſi aliud pateat:
vt in dicto.§ qđ de arbitris:de iure canonico etiã vt in arbitris com
12 promitti põt:vide qđ plene dixi:de iureiu.quintauallis.† ¶ Quid
ſi facto compromiſſo alter litigantium reſiliat:dic quod poteſt con
ueniri coram eodem:ex delegata:vel ordinaria potestate:commiſſa
tamen pena.ff de arbitris.ſi quis rem:ſm Goffre.Nec obſt.tempus
lapſum pendẽte cauſa coram arbitro. in auf.de appella.§.deinceps
colla.viij.Sed an iudex hoc caſu pronũciare poſſet cõtra illud quod
pronunciauit:vt arbiter: videtur quod non: de probatio. per tuas.
Hoſtien.cõtra ſi ex noua cauſa vellet pronunciare.Contra.C.de tẽ
pori.appellatio.l.per hanc.ȝ.de teſti.fraternitatis.de fide inſtrumẽ.
cum Joãnes:z idem iudex a quo appellatum eſt. Quandoqȝ audit
cauſam appellationis.ff.quando appel.ſit.l.j.§.ſi preſes.xvij.diſtin.
multis.ſic ſeruat curia in ſententia lata per cardinalem. Idem dicit
Archidiaco.iij.q.vij.§.item qui cõtra pacem.vide glo.ȝ. de electio.
13 querelam. ¶ † Oppo.qđ in cauſa criminali non compromittatur.l.
non diſtinguemus.§.iul.ff.de arbitris.glo.remittit ad.c.ſi.de reſtitu
tio.in integrum dicit Goffre.z dixi in tex.qđ hic ciuiliter agebatur.
Nec papa.hic approbat compromiſſum:et non quid fiat zc. de elec.
14 cauſam. ¶ † Oppono quod non admittatur ad teſtificandum con
tra fratrem:in criminali.iiij.q.iij.Item.l.iulia.gloſ.dicit ſpeciale in
crimine hereſis:ſi eñ frater tuus:amicus tuus:vel vxor tua: que in
ſinu tuo dormit:deprauare voluerit veritatem:ſit manus tua contra
eam.C.qui accuſa.non poſſunt.l.qui magnum. ¶ Glo.in verbo pur
15 gando ponit partem caſus. ¶ † Gloſ.colligit quod in vltimo articu
lo credendum eſt aſſertioni alicuius. C.de probatio. rationes. dicit
tamen qđ nõ creditur teſtatori in vltimo articulo: etiam ſi iuret ad
preiudicium creditoris. alleg. C.de probationi.auf.quod obtinet:
16 dic vt.j.de ſucceſſo.ab inteſt.c.ſi.† glo.colligit qđ ſi teſtis ſibi contra
dicat ſtandum eſt primo dicto:etiam ſi contrarium dicat ſecundo in
alio iudicio:z etiam extraiudicium.de probationi.per tuas.vel me
lius periurus reputatur:z detrahitur vtriqȝ dicto:dic de hoc vt dixi.
de teſti.cum in tua.codẽ titu.veniens:z cap.cum cauſa:z per Bar.
17 ff.de falſis.l.eos. † Colligit quod vna preſumptio tollit aliam opi
nio.de.c.cum inter. R.de electio.ſi ſunt paris potentie vna non con
fundit aliam:ſi altera prepõderat:illa obtinet:vt dixi ibi: de hoc de
18 crimi.fal.capi.penulti.ſuper ſi.prime gloſ. ¶ † Oppono qđ ex leui
cauſa pbetur quis hereticus.C.de hereticis.l.ij.Dic qđ, quo ad hoc
vt ſuſpectus habeat:de hereſi:z vt procedat tñ cõtra ſuſpectu:de
facili quis ſuſpectus habetur:ſed animo quo ad hoc:vt de hereſi cõ
demnetur vel dicit ibi leue argumentum quod de facili põt probare
vt quia iurare non vult dicens hoc peccatum.j.de hereti.excõmuni
19 camus.z.c.peñ.vel leue.vt.j.in ſi.c. ¶ † Oppo. qđ leuis preſumptio
ſufficiat ad condẽnationem.xxxij.q.j.dixit.Dic vehemens tantum
non ſufficit:ſed violenta nec violenta.proficit ſi pbetur contrarium
20 xxvij.q.j.neqȝ aliqua.cum ſi. ¶ † Oppo. ꝙ iterato debet iurare: ad
hoc vt ſe purget.de purga.ca.per totum.Sol. dic qđ hoc dicit ideo:
quia poſtqȝ ſemel eſt periurus iterato non admittitur ad iurandu
ſed cautionem preſtat:quia ſuſpectus eſt.de coha.cle.z mu.clericos.
Jo.an.remittit de hereticis.accuſatus.lib.vj.glo.tenet.Joã.Tan.
Phy.z Goffr.Hoſti.Inno.Pe.z Abb.tenent qđ iurare debeat:et
vltra iuratoriam preſtabit etiam aliam cautionem : quia hoc iura
mentum eſt oneris nõ honoris.ſimile.xiiij.q.ij.hebron.de immu.ec
cle.decet.ad ſi.lib.vj.vide no.de elec.dudum.ad ſi.tex.

1 ☞ Senex non preſumitur incontinens qui in iuuentute cõtinuit.
2 Epiſcopi ſolent paliari priuilegio ſpeciali.
3 Juramentum non preſumitur vbi res ordinatur ad finem diminu
tionis.
4 Doctor preſumitur ſcire leges vel canones ſecundum facultatẽ ſui
gradus.
5 Ex denuntiatione qualibet vel ſuſpitionis delatione non eſt ad in
quiſitionem procedendum quando ſit a maliuolis z non motis ra
dice charitatis.
Fallit ad credulitatem.nu.8.
6 Inquiſitio quando poſſit fieri ex leui ſuſpitione et denuntiatione
maliuolorum.nu.8.
7 Luxuria ſeu libido abijcit a iugo dñi amplectantes illas z cum duo
nõ põt toto corde habitare qui mulierũ acceſſibus copulatur.

1 **Cum in iuuentute.** ¶ † In ſenectute nõ preſumit incõti
nens qui in iuuẽtute cõtinuit.premittit exordiũ circa ex
cuſationem epi.Scđa ibi lȝ.ponit delatiões ipſius.Ter
tio ibi.qꝫ tamen ponit delationis repulſionẽ z cãm.Quarto ibi.ſed
vt ponit inquiſitionis cõmiſſionẽ.Quinta ibi.q nobis inquiſitoru
2 relationẽ. ¶ † No.j.epi in aliqñ paleari:z eſt hoc ex priuilegio ſpecia
li:cum alias ſoli palleantur archiepi vel patriarche.de vſu pal.niſi.
¶ No.ij.continentẽ in iuuentute nõ preſumi.incontinentẽ in ſene
5 ctute. ¶ † No.iij.vbi res ordinaf in fine diminutionis.ibi.nõ preſu
4 mitur incrementũ. ¶ † Not.iiij.preſumendũ ꝓ predicto ſciẽtia lite
5 rarum:z maxime in delictis qbus naturale fed⁹ repugnat. ¶ † No.
v.ꝙ nõ ex qualibet ſuſpitione vel ſuſpitionis delatione : ꝓcedendũ
eſt ad inquiſitionẽ:vel purgationis inditionẽ maxime qñ ſit delatio
6 a maliuolis z nõ motis ex radice charitatis. ¶ † No.vj. ꝙ ex leuib⁹
ſuſpitionibus ꝓcedit iudex ad inquiſitionẽ quandã preambulã ſup
infamia:z ſic querit hic de credulitate iſtorũ:z opi.z non de veritate
inquirebaf vel indagatio fiebat:z ſit hec inquiſitio vt dixi vt prepa
ratoria ad inquiſitionẽ ſuper veritate: qꝫ ſi ex iſtorũ relatu inueniſ
7 ſet eã infamẽ ꝓceſſiſſet ad inquiſitionẽ ſuper veritate. ¶ † No.vij.ꝙ
amplectentes libidines abijciunt ab ſe iugũ dñi:qꝫ nõ põt toto cor
de habitare cũ deo qui mulierũ acceſſibus copulaf.xxij.diſt. hoſpi
ciolum.ad idem de cle.cõiuga.qđ ad te.z.c.diuerſis.glo.j.ij.z.iij.ſunt
clare ibi ſenẽ.z alibi quieſce miſer ſenex.lxxxvj.diſt.tanta.z maledi
8 ctus puer centũ annorũ.ij.q.vij.paulus.† glo.peñ.colligit qđ ꝓpter
infamiam ortam a malignis nõ ſit inquiſitio.glo.dicit verũ de inqſi
tione veritatis:ſed bene ſit inquiſitio credulitatis z fame inter non
maliuolos:vt hic de hoc dic.vt de purg.ca.cũ dilectus.in glo.pe.

1 ☞ Reſcriptum obtentum ad beneficia ſeu officia cum clauſula ſi
idoneus fuerit non transfert onus probandi id ſufficientiam impe
trantem.
2 Surreptionis exceptio vel falſitatis opponi poteſt reſcripto etiam
in vim dilatorie z ad effectum reſcripti impediendum.
3 Idoneus z ſufficiens quilibet preſumitur.nu.11.z clauſula ſi idone⁹
zc.non reddit gratiam conditionalem nec transfert probandi onus
in dicentem ſe idoneum.
4 Scholari impetranti reſcriptum ad beneficia ſub noĩe ſcholaris an
poſſit opponi qđ non ſit ſcholaris.
5 Exceptio quod facultates nõ ſuppetant vel ſuppetant quomodo
admittatur aduerſus literas beneficiales vt illarum effectum impe
diat.
6 Executor mandati de prouidendo vel ad aliquid expediendum in
beneficialibus cum aliquibus clauſulis vel ſine illis ſuper his ſuper
quibus hȝ ſe informare ad gratiã ſeu mandatũ purificandũ an poſ
ſit tres iudices ſecum aſſumere.
7 Mandati de ꝓuidẽdo executor cũ clauſulis de quibus.nu.6. ſi poſ
ſit aſſum ere iudices ad purificandũ mandatũ an ſit neceſſe ꝙ parte
iudicis aſſumat z partes citet exceptioneſqȝ admittat.
8 Executor dato qñ partes iudicis aſſumat qualis eſſe debeat ordo z
proceſſus per eum ſeruandus.
9 Executoris qui partes iudicis aſſumpſit ꝓceſſus an differat a ꝓceſ
ſu qui iudicis partes non aſſumpſit.
10 Executoris prouiſio an valeat vel retractetur z qua via dato qđ nõ
purificauit gratiam ſeu mandatũ de ꝓuidendo ad requiſita in clau
ſula ſi reperiatur qđ requiſita non ſint vera.
12 Diſpenſatus ad duo beneficia ex eo qđ primũ beneficiũ nõ eſt ſuffi
ciens ad victum z veſtitũ beneficiati ſi oriatur lis ſuper diſpenſatio
ne quis probabit beneficium fore cõpetens z ſufficiens facultatib⁹.
13 Negatiua qñ dicatur probabilis oſtendẽdo contrarium vt ſi quis
dicat talem rem non ſufficere oſtendendo facultates.nu.12.vel vt qꝫ
quis ſe ſufficientem aſſerit z alter dicit nõ ſufficientẽ.nu.ſeq.
14 Doctoris aut alterius ſufficientia qualiter probabitur.

1 **Dudum.** ¶ † Is pro quo beneficiando ſcribitur cum clauſula ſi idoneus fuerit ſe nõ tene
tur probare idoneum cum idoneus preſumatur. Prima
2 pars ponit querelam.Scđa dat iudicem. ¶ † No.j.ꝙ ex
ceptio ſurreptionis ad numerata põt opponi in bñficialibus in vim
dilatorie contra literas beneficiales:z impedit ꝓceſſum. ¶ No.ij.ꝙ
exceptio qđ falſitates non ſufficiant admittitur cõtra literas bene
ficiales:z illarum effectum impedit:z etiam illas repellit vt ſurrepti
3 tias. ¶ † No.iij.ꝙ clauſula ſi eſt idoneus non reddit gratiam cõdi
tionalem nec aggrauat onere probandi dicentem ſe idoneũ: z ſic ſuf
ficit gratiã purificare vere vel preſumptiue quo ad requiſita ad gra
tiam. ¶ † Not.iiij.quod quilibet preſumitur idoneus niſi probetur
non idoneus.ad hoc de ſcruti.c.vno.z ibi dixi.z hoc verum de natu
rali idoneitate:z de actuali quando aliqua preceſſerũt ex quibus qs
4 idoneus concludatur. ¶ † No.v.ꝙ valet reſcriptum impetratum a
ſcholari ſuper beneficio obtinẽdo de quo de tranſactio.c.ex literis.
z an poſſit contra illum opponi qđ non ſit ſcholaris. vide in Spec.
de reſcript.c.preſentata.§.ratione aũt impetrantis.ver.ſed vbi ſcri
5 bitur pro ſcholari. ¶ † Opp.ꝙ hec exceptio qđ facultates non ſup
portantur nõ potuerit opponi cõtra reſcriptũ:ſed debuit opponere
ad merita.de lit.cõte.c.j.lib.vj.Sol.fatetur Inno.ar.ff.de exhi.l.iij.
§.idem.de fo.compe.ex parte.ideo fuit repulſa que ſicut ad merita
fuiſſet oppoſita fuiſſet admiſſa. Hoſt.dicit qđ ſalua reuerentia In
nocen hec potuit opponi:qꝫ hec ex reſcripto nõ ſolũ datur iudex:ſȝ
oritur ius agendi.vt no.met Inno.de reſcript.cum ordine.conſtitu
tus.z.c.ſuper literis.z no.eo.tit.ad audientiam.z no.j.de excep.pa

ſtoralis.z de lit.conteſta.c.j.lib.vj.quod not.nunquid autem potue
rit hic recuſari dicit Boatinus quod ſi aſſumpſit partes iudicis po
teſt recuſari:alias non.de quo plene dixi de appella.nouit.Innoc.
ponit hic vnam glo.quam ſummauit Joan.and.in cle.j.de offi.de
leg.z ibi magis confuſe quã hic.de hac materia ponit etiam in.c.po
ſtulaſtis.de conceſſio.preben.§.de poſtula.prelat.inter.de priuileg.
olim.Compo.ponit.c.poſt glo. ponendo omnia que potuit de hac
materia reperire hic reduco ad aliquos articulos.Primus erit an
executor datus ad prouidendum:vel aliquid expediendum in bene
ficialibus:cum aliquibus clauſulis:vel ſine illis.ſuper his ſuper qui
bus habet ſe informare ad purificandam gratiam poſſit per tres iu
dices aſſumere.Secundo an ſit neceſſe qđ partes citet:vel exceptio
nes admittat.Tertio dato quod aſſumpſerit partes iudicis qualis
ordo:z proceſſus per eum ſit ſeruandus:immo purificandi gratia.
Quarto an ſit aliqua differentia circa proceſſum aſſumptis parti
bus iudicis:z quando non aſſumpſit. Quinto an aſſumptis parti
bus iudicis ſi requiſita alter non purificata non reperiantur vera te
6 neat factum executoris vel ſit retractandum z qua via. ¶ †Ad pri
mum an poſſit partes iudicis aſſumere.dicit Innocen. quod ſiue
habeat clauſulas ſonantes in conditionem ſiue in monitionem.de
quibus dicam.j.poteſt partes iudicis aſſumere:vt inquirat an is ꝑ
quo ſcribitur ſit idoneus:vel an ſit de viro: alias vico tali oriundus
vel an ſit doctor ſecundum quod conditionata eſt gratia dummodo
ille poteſtatem habeat:a quo ipſe cauſat poteſtatem conferendi: et
iuriſditionem:quia commiſſa prouiſione videntur omnia commiſ
ſa ſine quibus zc.ff.de iuriſ.om.iudi.l.ij.de offi.deleg.preterea. cum
concor.z quia ipſe delegans poteſt conferendo aſſentire partes iudi
cis poterit z ipſe delegatus.argu.xciij.diſt.c.ſi.de reſcrip. ſuper lite
ris.plus dicit quod ſi nulla opponitur conditio: nec ſonans in mo
nitionem nec in conditionem:ſed mandatur ſimpliciter vt ꝓuideat
poterit partes iudicis aſſumere:z hoc ratione predicta:z qꝛ cui com
mittitur principale z acceſſorium.de offic.delega.prouidentiam.§.
fin.ſm Innocen.z quia hec clauſula z quelibet alia que per ius ſcri
ptum confirmari poteſt ſubintelligitur etiam ſi non apponatur.vt
not.de reſcrip.cum adeo.z.c.cauſamq̃.de conſtitu.cum.M.Secus
ſi miniſtrum tantum eſſet ei commiſſum vt executio mera: vt patet
ex not.de offi.ordi.paſtoralis.§.quia vero.z.c.quoniam apoſtolica
7 ſedes.z hec ſufficiant de primo. ¶ †Venio ad ſecundum an ſit neceſ
ſe quod partes iudicis aſſumat:hic Innocẽ.vacillat primo dicit qđ
ſiue clauſula ſonat in monitionum ſiue in conditionem: eſt in pote
ſtate executoris an partes iudicis aſſumat z poteſt:ſi non vult aſſu
mere partes iudicis z de vacante prouidere.allegat quia actus con
ferendi ſui natura eſt extraiudicialis:z extraiudicialiter poteſt dele
gans conferre z prouidere:ita z poterit ipſe executor:quia quod po
teſt delegans poteſt z delegatus.de reſcrip.ſuper literis.cum ſi.Ad
hoc quod not.de elect.cum inter.R.z quod no.de appel.conſtitut⁹
per que etiam dicit quod ſiue partes iudicis aſſumat:ſiue non pote
rit procedere etiam parte non citata:quia tanq̃ bonus vir extraiu
dicialiter ſe informat.Per hoc ergo quod citet partem non videtur
partes iudicis aſſumere z hoc ponit Innoc. hic in ver.ſuper huius
tamen mandatis vbi ponit primum z ſecundum articulum.Secun
dam opi.ponit Inno.in ver.alij melius diſtingunt an ſonet in mo
nitionem vt ſi eſt idoneus an in conditionẽ:vt ſi eſt doctor in theo
logia vel de tali viro:alias vico oriũdus. Primo caſu non arctatur
aſſumere cognitionem vel exceptiones admittere vel citare:z idem
dicit.de transla.ꝓla.c.ſi.in ſi.Secũdo caſu idem ſi alteri non infer
tur preiudicium;ſed ſi alteri infertur preiudicium,puta quia ad epi
ſcopum:vel capitulum pertinebat prouiſio non valebit prouiſio ab
huiuſmodi executore facta niſi vocatis partibus z aſſumpta cogni
tione:z admiſſis exceptionibus.xxv.q.ij.z ſi non cognitio.de reſcri.
cum dilecta.Idem videtur vbi aliquis mãdat aliquem citari ad ex
traordinarium iudicem vel vltra duas dietas:quia coraʒ ordinario
iudice timet litigare propter potentiam aduerſarij. Idem in ſimili
bus . Niſi forte eſſet notoria conditio;quia tunc non eſſet ſeruand⁹
ordo:ſed hoc exprimere debet vel in relatione vel in interlocutoria
vt ſi eſt verum non ſit ei facultas contradicendi niſi appellet.ij.q.vi.
biduum.Si non tollitur ius alterius nec ſit alteri preiudicium:vt ſi
ille ad quem pertinet prouiſio mandet alicui prouideas tali:ſi de ta
li loco eſt oriundus;tenet prouiſio etiam ſi nulla preceſſit inquiſitio
l.ex hoc:quia non cognouerit non poterit annullari:z etiam ſi par
tes non vocentur:quia nulle partes eſſe poſſunt:ex quo nulli preiu
dicatur in ꝓuiſione.Et ſi dicas preiudicatur ſaltem eccleſie cui ma
gis expediebat habere ortum de loco q̃ aliunde reſpõdet quod hoc
dicere non pertinet aduerſarijs ſe opponentibus cõtra prouiſionẽ
legati ſicut non liceret eis opponere cõtra delegantem vel dic quod
non negatur quin ex defectu conditionis.Si non eſt vera in proui
ſo vitietur prouiſio : ſed non vitiabitur ex hoc ſolo quod ſit obmiſſa
cognitio vel citatio partium:vel admiſſa exceptio. ¶ Tertiam po
nit opi.in ver.tu dic quod ſiue verba ſonent in qua videtur recedere
a proxima:z concludere indiſtincte quod ſiue ſonent in cognitionẽ;
ſiue in monitionem:ſiue tangant preiudicium tertij ſiue nõ:ſed hoc
non exprimit clare quod nõ arctabitur aſſumere partes iudicis:ſed
vice executoris vel prouiſoris. Idem dicit in citatione ſi mandatur
alicui vt citet aliquem ſi propter potentiam non poteſt coram ordi
nario iuſtitiam habere:quia fingitur potius vice citãtis q̃ iudicis.
Idem eſt in ſimilibus ideo nullum tenetur ordinem iudiciarium ſer
uare. ¶ Quarto poſtea in ver.ſin autem in litera reuertitur z ponit
tertiam opi.an dicat in clauſula ſonante in conditionem ſi de tali vi
ro zc.z procedat proxima opi.vt nõ teneatur partes iudicis aſſume
re preiudicetur:vel non alteri an dicat ſi tibi conſtiterit quod de tali
viro zc.z tunc procedit ſecunda opi. an alteri preiudicetur : z debet
aſſumere cognitionem an non preiudicetur z non arctetur:quia nõ
tanq̃ iudici:ſed tanq̃ bono viro videtur cõmiſſum z in hac reſidet
glo.in dicta cle.z Inno.hic.z Jo.and.tangunt.in.c.poſtulaſtis.de
conceſ.preben.z ibi etiam ſimpliciter dato concludere videtur quã
do nulla eſt appoſita clauſula qđ prouidere poteſt non vocatis par
tibus nec aſſumpta cognitione plus dicit quod ſi compareat aliis q
velit aliquid dicere in perſonam eius nõ neceſſitatur ad audiendũ:
cum ſit miniſter z merus executor.de re iudi.de cetero.vbi de hoc.et
de offi.dele.paſtoralis.dicit tamen quod ſi in vim ſurreptionis op
ponatur contra reſcriptum debet admitti exceptio:quia z ſi execu
tus fuiſſet mandatum reuocaretur quod eſt factum.de re iudi.cum
olim.z non diceretur reſcriptum ſurreptitium:quia peccatum ſuuʒ
tacuerit qꝛ illud eſſet opponere cõtra perſonam pluſquã contra re
ſcriptum. ¶ Recitat tertiam opi.quod licet non debeat:nec arctet
ad vocandum debent exceptiones competentes admittere ſi cõpa
reat opponens de accuſa.accedens.xxvj.q.v.z ſi nõ cognitio.no.de
cauſa poſ.cum olim.Inno.dicit quod primuʒ dictum ſuſtineri põt
de iure ſtricto.Hoſti.tenet ſecundum cum talis executor ſit mixtus:
quia in ciuilibus intelligitur clauſula ſi eſt idoneus vt hic quod exce
ptiones legitime ſunt admittende quantũcunq̃ protenſe ſcribatur
de offi.deleg.ex parte.ij.z ſic reſidet ibi Hoſtiẽ.hec vera in executore
ad ꝓuidendum.De executore ad compellendum dicit quod dicam
ſtatim concludendo Inno.de re iudi.de cetero dicit quod in purifi
catione conditionis ſi vacat prebenda in illa habet executor ſumere
cognitionem:ſi cõſtito de vacatione tunc remanet merus executor:
z prouiſor:z ideo non tenetur admittere exceptiones in perſonã exe
cutoris vel etiam illius cui eſt prouidendum per not.de conceſ.pre
ben.propoſuit.ad hoc.xxij.q.v.z ſi non cognitio ibi Hoſti.z de eta.
z quali.accepimus.dicit acceptiones admittendum z contra reſcri
ptum:z contra beneficiandum.de reſcrip.ad aures.z.cum adeo.z.c.
poſtulaſti.z.c.ſi proponente.de offic.deleg.paſtoralis.§. quia vero.
Sed dicunt qđ dictum Inno.poſſet procedere quando certo iudici
z pro certa perſona:z de certa prebenda papa preciſe: z ex certa ſcien
tia ſcribit exprimens ſufficienter in litera: z quod nõ vult cõtra hoc
mandatum aliquam exceptionem admitti:z vix eſt quod hoc papa
concedat.vt no.de offi.deleg.ex parte.ij. ¶ Poſſet etiaʒ procedere
quando papa ſcripſit pro aliquo ſibi voto cui beneficium vacans iã
conceſſit:z mandat in poſſeſſionem beneficij poni talis executor nõ
habet prima facie exceptionem admittere.vt no.de excepti.cum ec
cleſiaſtice.de cauſa poſ.c.penul.z.c.accedens.de accu.Inno.de elect.
dudum.ij.z ponit Jo.and.ibi in verbo conteſtationem lit. videtur
velle executorem ad ꝓuidenduʒ debere admittere exceptiones legi
timas.alle.de reſcrip.cum adeo.z.c.cõſtitutus.z.c.capitulũ.Innoc.
de deſpon.impu.ad diſſoluendum.dicit executorem ad ꝓuidenduʒ
non debere admittere exceptiones;immo ſi vellet poſſet opponi ad
te non ſpectat exceptiones admittere niſi ex forma reſcripti habeat
cognitionem vt ſi mandetur quod prouideat ſi eſt idoneus vel quod
alias compellas:quia tunc admittere debet exceptiones:z ſi non ad
mittat appellabitur:z caſſabitur quicquid feci poſt appellationeʒ.
Prudenter tamen facit quilibet executor ſi exceptionẽ audiat: z cõ
ſulat ſuperiorem:ſecundum Innocen. Quod nõ arctetur ad admit
tendas exceptiones tenet Compo.de reſcript.capitulum.z ibi Jo.
andr.poſt gloſſ.in verſicu.ſed nunquid.recitat z dicit quod ſic man
dauit ſuo tempore in curia ſeruari Innocen. Quid dicam in tanta
varietate:dic ſi in literis ſunt verba quod moneat vel citet vel mo
neat vel inducat illum cui ſcribit vel vocet : tunc debet citare z par
tes iudicis aſſumere:vt dicit Innocen.de conceſſio.prebend.propo
ſuit.Idem ſi in litera ſit vocatis vocandis quo caſu nõ poſſunt pro
cedere extra locum in quo ſunt dati cum ſint executores z iudices ꝑ
text.de reſcriptis.ſtatutum.§.in nullo.Et hoc tenent domini de ro
ta:ſua concluſio.ccclxiij.argumen.ij.z tenet Guil.de mon.landu. in
cle.j.de reſcrip.z domini de Rota ſua conclu.cccxliij.Si nulla clau
ſula eſt appoſita in literis;per quam arctetur ad procedendum : vt
iudex:tunc ſi eſt datus executor ad gratiam faciendam; vt quia pu
rificari debeat aliquid quo ad alium antequam conferat; vt ſi man
det executori quod ſi talis teneat beneficium contra concilium.de
multa.vel conſtitutionem execrabilis ipſum priuet: z ſi eſt ita z con
ferat tali.dicit Joan.andr.quod tunc arctatur aſſumere partes iu
dicis in purificando : an teneat contra concilium vel decreta,exe
crabilis:z hoc tenet in Specula.de petitio.z poſſeſſio.§.ſi.verſi.fin.
ſecundum Jo.and.ibi quod no.Et ſi datus executor cum aliis clau
ſulis:tun

ſulis:tunc ſi ſonant in monitionem non artatur aſſumere partes iu-
dicis puto tamen qđ de iure licet teneatur citare tamen exceptiones
legitimas tenentur admittere ſaltem vt ſuperiori referat ſed practi-
ca hoc non admittit vt dicit compoſ.in dicto.capitu.capitulum.Si
ſonat in conditionem: tunc ſi non tangitur preiudicium tertij:ſatis
puto idem qđ proximo membro. Si tangunt preiudicium tertij vo-
candi ſunt ⁊ partes iudicis debet aſſumere de iure. ſic intellige In-
nocen.hic ⁊ ſic reſidet glo.in dicta clemen.j.Nec video differentiam:
an dicat ſi conſtitit vel ſi eſt de tali vitio quia hoc videtur referre an
ſui cognitionem: licet apertius ſit quando dicit ſi tibi conſtiterit:et
multo fortiores debet exceptiones legitimas admittere circa puri-
ficationem condictionis.Si eſt ſimpliciter datus ſine clauſulis tunc
credo qđ debent admittere exceptiones in quibus arguitur defect⁹
ſue poteſtatis. Si opponantur contra poteſtatem ad hoc qđ no.hic
Innocen.in prin.glo.⁊ glo.in dicta clemen.⁊ quod ipſe ſcribit in.ca.
de cetero.⁊ in.capitu.propoſuit que verba recitaui.ſ. alias autez ex
ceptiones de iure debent admittere ſed hoc non admittit ſtilus:vt
dicit Compo.in dicto.c. capitulum. vocare autem non artatur nec
aſſumere partes iudicis:ex ſe antequam opponatur hec inquantum
eſt executor ad prouidendum.Si ſit ad compellendum tunc inquā-
tum velit compellere habentes poteſtatem conferendi. tunc ex quo
preceſſit prouiſio nulla admittitur exceptio. de appel. conſtitutus:
de accuſa.accedens:⁊ tunc quia eſt merus executor non artatur par
tes iudicis aſſumere nec exceptiones admittere licet poſſit ſi velit:
ſaltem vt ſuperiori referat ad hoc no. de deſpon.impube.ad diſſoluē
dum ⁊ hic Innocen.de conceſ.preben. poſtulaſtis ⁊ ſic poteſt intelli-
gi Hoſti. de re iudi. de cetero cuius dictuz.ſ.retuli.Si eſt datus ad
compellendum reſpectu tertij poſſidentis beneficium tunc tene qđ
oportet quod partes iudicis aſſumat ⁊ exceptiōes legitimas admit
tat ⁊ citet partem quia auferenda non eſt poſſeſſio ſine cognitione:
de preben.licet.lib.vj.⁊ ſi hoc in ordinario ibi fortius in executore:⁊
quia vt dixi poteſtas executoris menſuratur a poteſtate ordinarij:⁊
hoc tenet Joan.and.aperte in titu.de peti.⁊ poſſ.§.ſi.in.ſi.⁊ ſentit
Compoſt.de reſcrip.capitulum: quod ponit Jo.an.poſt glo. in ṽ.
ſed nunquid.in ſi. ⁊ illud idem tenet ſpec. in titu.de acti.⁊ peti.§.ſu-
per petitionibus ver.ſed quid ſi antequam vbi dicit executorem ad
compellendum ſine cauſe cognitione per excommunicationem: vel
alias non debere aliter aliquem compellere.ſic poteſt ⁊ debet intelli
gi dictum Inno.de deſpon.impube.ad diſſoluendum.quod.ſ.retu
li:de priui.olim in verbo portarium. Sic etiam poteſt intelligi In
no.de conceſ.preben.propoſuit quod ponit Jo.an.in gloſ. mag.ad
ſi.ver.ſed nunquid.Hec procedunt quando executor datur pro iure
terminato in literis in quibus datur executor ad exequendum ius:
ante literas terminatum:tunc dicit quod eſt iudex non executor: vt
quando datur in literis in formam cum ſecundum:⁊ ſic in literis iu-
ſtitie.vt eſt tex.de eta.⁊ qua.accepimus.vbi dicit hoc Inno. Hoſti.
⁊ Joan.and.vnde oportet quod tunc procedat vt iudex: ⁊ exceptio-
nes admittat. Contra tamen ſentiunt domini de Rota:ſua conclu.
cccxij.⁊ ſic dicunt dixiſſe Pau.in clemen.cum ei quem.de preben.ex
quo iam illius preceſſerit examinatio in ordinatione videtur da-
tus executor vt iudex:ſed vt executor ſed purificationem gratie ha-
bet facere ſe informando vt bonus vir extraiudicialiter etiam in ab
ſentia impetrantis:quia cuz alias fuerit examinatus non exigitur
penitentia:ſed fiet extraiudicialis inquiſitio de morib⁹ ⁊ vita in lo
co vbi conuerſatus eſt.de electio.ſi poſtquam. de preſumptio. quo-
dam.per que tenent domini ibi:quod valet purificatio facta inſtan
te attinente beneficiati.alleg.not.de preben.accedens.⁊.c.ſi tibi ab-
8 ſenti.libro ſexto. ¶ †Uenio ad tertium.ſcilz dato quod iudex vel
executor aſſumpſit partes iudicis:qualis debet eſſe proceſſus. dicit
hic Innocen.in verſicu. Item dicimus quod precedet de plano nec
dabitur libellus:nec fiet lit.conteſta.de ſpon.cum in tua.quod dicit
Joan.andr.hodie planum.vt in cle. diſpendioſam. hoc dicit olim.
quia poterat dubitari de quo diſceptant docto . de etate ⁊ qualita.
a multis.Nunquid autem vbi aſſumpſit partes iudicis:vt tenet hic
in verſic.⁊ hanc inquiſitionem:vbi autem aſſumpſit partes iudicis
vbi non tenebatur:dicit Innocentius hic in fin.gloſſ.ver.item vide
tur quod ſi iſte quez ſi aſſumpſit partes iudicis quod ſi propoſita ſit
exceptio quod conditio vel monitio non eſt mora:⁊ non auditur ex
cipiens poterit appellare ex ea cauſa:quia cuz procedat vt iudex nō
ſeruat ordinem cum non debeat ſeruare: quia tantum ad ſummam
inſtructionem recepit:qr tantum ſummarie cognoſcit.ff.de re iudi.
a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.⁊ ideo non eſt ibi neceſſaria ſententia:li
cet alias ſecus.ff.de iudi.l.de qua re.ſecundum hoc. ergo non debet
pronuntiare.Prima opiñ.plus mihi placet quādo aſſumpſit par-
tes iudicis. Pau.tamen indiſtincte ſequitur ſecundam quod nō ſit
neceſſarium pronuntiare ſuper conditionibus clauſale: vel purifi-
cationibus earum:⁊ ſufficit quod ſequatur collatio:⁊ conſtet eis de
purificatione:quia collatio eſt finis ⁊ diffinitio probatiōis ſicut pri
uatio delicti probati.de reſcript.inter ceteras.⁊.c.olim.de dolo veri
tatis.⁊ ſic non obſt.ff.de iudic. de qua re.de cauſa poſſeſ. cum ſuper.
vtile tamen eſſet ſuper hoc pronuntiare:vt poſtea negari non poſ-
ſet.de electionibus.cum dilectus.§.ſi.quia collatio ⁊ talis pronun-
tiatio ſunt diuerſa:nec ſuum operatur effectum ſed alterius. de re-
ſcript.auditor.in cle.ſm Pau.in clemen.cum ei quem.de conceſſio.
preben.Domini de Rota dicunt quod ſtilus habet quod pronun-
tietur:⁊ hoc tutius quia alias difficiliter poſſet probari purificatio:
⁊ hoc tenent ſua concluſio.cccxij. Sed aduerte quia ſentiūt illud ibi
etiam quando non aſſumpſit partes iudicis per que videtur quod
licet pronuntiauerit per hoc non videtur partes iudicis aſſumpſiſ-
ſe:ſicut dicitur de arbitratore:⁊ arbitro qui habet vtranq; poteſta-
tem:⁊ aliquos poſſet actus facere vt arbitrator aliquos vt arbiter vt
9 no.Hoſtien.de iureiuran.quintavallis.¶ †Uenio ad quartum an
ſit aliqua differentia in proceſſu vbi aſſumpſit partes iudicis a pro
ceſſu:quando non aſſumpſit partē iudicis.Innoc.hic in verſi. item
ipſe dicit quod ſic:quia quando proceſſit non aſſumpta iuriſditio-
ne ⁊ cognitione prouiſio cenſebitur extraiudicialis:⁊ poterit retra-
ctari vbi non ſit verificata condictio:etiam poſt.x.dies. ⁊ etiam ſine
appellatione:quia non tranſit in rem iudica.vt not.j.de appella.cō
ſtitutus.⁊ not.de cauſa poſſeſ.cum olim.poſſet etiam appellari.j.tē
pus.⁊ appellatio deuolueret:licet nō ſuſpenderet:quia actus eſt ex
traiudicialis.vt patet ex no.in dicto.c.conſtitutus.Sed ſi procede-
ret per viam iuriſditionis inquirendo de dignitate:vel indignitate
eius vel de condictionibus in clauſula appoſitis:niſi appelletur a p
uiſione ſibi facit preiudicium.vt ſuper his de quibus queſitum eſt vl
terius procedere non poſſit.ſ.de electio.cum dilectus.vt ibi not.ad
hoc quod not.de his que ſi.a maio.par.cap.c.primo.quod intellige
quando partes fuerunt preſentes vel abſentes:⁊ non vocate ex quo
cum primum ſciuerunt factam prouiſionem non appellauerunt.al-
leg.contra.ff.que ſen.ſine appel.reſcin.l.prima.§.item cum ex eo.⁊ ſi
fuerunt vocati ⁊ contumaces non audientur appellando.ij.q.ſexta
ſunt quorum.xx.q.tertia.de illicita.ſm Joan.and. hoc placet exce-
pto eo quod dicunt valere proceſſum:⁊ preiudicare parte non cita-
ta:quia ex quo vt iudices ex toto procedunt nō valet ſententia par
te non citata.ff.de re iudica.contumacia ex quo ergo debet valere vt
ſententia:ita quod tranſeat in rem iudica.oportet quod habeat ſo-
lennitatem ſententie.ad hoc quod not. Specu.in titu.de actio.⁊ pe
titio.§.ſupereſt.ver.ſed qualiter forma circa princi. ¶ Puto tamē
quod ſiue procedat vt executor : ſiue vt iudex quod inquantum in-
iuſte prouidet non purificatis clauſulis ex mente reſcribentis quod
poterit appellari:⁊ quod appellatio deuoluet ad ſuperiorem vt poſ
ſit cognoſcere de iniuſtitia prouiſionis:nam prouidendo non exiſtē
tibus verificatis clauſulis male prouidet.de officio deleg.ſuper que
ſtionum.§.primo.⁊ quod not.de re iudic.quod ad conſultationem
Caueat ergo appellans in quo pretēdatur grauamen quia ſi in hoc
quia non cognoſcit de veritate implementi conditionum appella-
tio eſt illegitima.Si propter hoc quia exequitur gratiam contra in
tentum committentis:cum ille non ſit dignus:tunc appellatio erit
legitima ſi ſic eſt quod ſit indignus . Sed non retractabitur qđ actū
eſt niſi oſtendatur quod ſit indignus vt hic.⁊ de ſcruti.c.primo. Eſt
alia differentia quia ſi coram executore vbi aſſumit partes iudicis:
offeratur parata probatio de indignitate:vel quod non eſt de vico
oriundus:appellatio iuſtificabitur ex oblatione probationis.vt.ſ.
eodem.interpoſita.⁊ quod ibi no.ſed ſi coram nō aſſumente partes
iudicis:tunc ſola oblatione probationis non iuſtificabitur appella
tio ſicut dicit Joan.and.⁊ Innocen.de electio.cum inter canonicos
⁊ dixi.ſ.eodem.interpoſita.⁊ not.de his que ſi.a maio.par.capi.c.j.
⁊ not.Specu.in titu.de actio.⁊ petitio.§.ſuper petitionibus. verſi.
nunquam.⁊ quod not.ſ.eodem.circa princi.ver.ſed qualiter forma
bit.⁊ no.in Specu.de appella.§.nouiſſime.alias nequiſſime.ver. il-
10 lud quoq;.vbi Jo.an.tenet quod requiratur realis oblatio.¶ †Ul
timo eſt videnduz dato quod executor non purificabit gratiam ad
requiſita in clauſula ſi reperiatur quod requiſita non ſit vera an va-
leat prouiſio vel retractetur:⁊ qua via Innocē.in princi.glo. diſtin
guit an conditio ſonet in monitionem:vt quia exprimitur quod in
eſt de iure:vt quia mandatur prouideri tali ſi eſt dignus talis ſonat
in monitionem.ff.de teſtamen.l.muto.§.ſi ſub conditione.ff. de ver
borum obliga.l.ſi.x.de electio. ſignificaſti. vbi de hoc: ⁊ non preſtat
nouam formam mandato : ſed executorem inſtruunt vt ſciat quali
perſone ſit prouidendum.de electi.eccleſia. ij. tunc valebit prouiſio
etiam ſi ſit facta indigno: ⁊ valebit excommunicatio hac occaſione
lata licet ſit iniuſta:quia executor tui ſcribitur bene habet in his iu-
riſditionem.hoc puto niſi eſſet appellatum ante excommunicatio-
nem:quia tunc eſſet nulle.de ſenten. excom. per tuas. cum licet non
teneatur aſſumere ſi tamen prouideat prouiſio eſt iniuſta. Si nō eſt
vera conditio:licet non poſſit appellare:quia non aſſumpſit cogni
tionem : ſecus ſi talis eſſet clauſula : que conditionem adijceret : vt
ſi dicat prouideas. P. in tali eccleſia : ſi de tali vico eſt oriundus.
hoc caſu bene eſt conditionalis clauſula : ⁊ certam formam man-
dato adijcit : ideo ſi petens non eſt de illo vico : ſed de alio eſt oriun
dus : non valet prouiſio ei facta : nec tenet excommunicatio hoc
caſu lata:quia forma reſcripti limitata fuit:quam non licuit delega
to excedere:vt patet ex not.de reſcriptis.dilecta.§.finali.Nec obſtat

ſi petat qđ ante omnia ſua prouiſio ſortiatur effectum.arg.de app.
conſtitutus.ij.quia hic contenditur nullitas prouiſionis ex defectu
poteſtatis.vnde cum de fundamento poteſtatis queratur hic querē
dum antequā prouiſio habeat effectum: quia prouiſio eſt acceſſoria
ad fundamentum poteſtatis.de offic.deleg.cum in iure.de fi.inſtru.
inter dilectos.§.ceterum.ꝛ.§.fi.cum ſuis concord.in decre.conſtitu
tus.non contendebatur de fundamento iuriſditionis:immo cōſta‑
bat quod epiſcopus poteſtatem confirmandi habebat: ſed dicebat
quod confirmatio erat iniuſta.hec autem iuriſditio collata ſub con‑
ditione nulla eſt niſi conditio extet.ff.de verb.ſigni.l.cedere diem.ꝛ
ſic conſtat prouiſionem fore nullam factam a tali executore.vnde nō
obſtante tali prouiſione:vel etiam appellatione:ad tuitionem con
firmationis facta:tenet ſecunda prouiſio ſiue electio.dummodo fiat
ab illo:vel ab illis qui a iure vel ſuperioris delegatione in veritate
poteſtatem habent per videndi vel eligendi ſm Innocē.ad hoc qđ
not.ꝫ.de ſupplen.negli.prela.c.fin.ſed ſi alias electio eſt nulla:puta
quia eſt facta de indigno ſcienter:dummodo fiat ab illis qui habent
poteſtatem eligendi ad ſecundos:ad quos de iure ſpectat electionē
ad alios delegatos habentes conſimilem poteſtatem prouidendi:
immo ad primum tantum delegantem redit hec poteſtas.vt not.de
exceſ.prela.inter dilectos.§.penul.in clauſula autem illa que in lite
ris conſueuit apponi.ſ.quod ſi non omnes ꝛc.certa forma cognitio
nis data eſt.de reſcriptis ſciſcitatus.de offic.deleg.prudentiam.§.j.
11 dic vt ibi ſm Innoc. ¶ †Quero an idoneus preſumatur alius non
clericus.dicit Hoſt.quod ſic ſi quilibet baptizatus:de quo remittit
de ſcruti.c.j.Sed maxime eſt de clericis preſumendum.ij.q.vij.que
rendum.ꝛ.c.ſi quis epiſcopus.que veruꝫ contra:ſed remittit ad ibi.
12 no. ¶ †Glo.j.querit quis probabit eccleſiam fore ſufficientem.dicit
quod illi qui dicunt illam non ſufficere oſtendendo facultates ꝛ red‑
ditus vt redditus vt hic innuitur.In contra.qđ probetur dicentes
ſufficere.de probatio.ex perſona.vbi dicens aliquem fore ſoluendo
probat.dic ſi appareat precedens ſtatus eccleſie quod ibi ſoliti erāt
ſuſtentari.tunc ſi impetrans impetrat intra numerum conſuetum:
ꝛ ſtatum antiquum:ꝛ intra illum petit recipi probat dicens non ſuf
ficere ſi vltra numerum petit ſe recipi ipſe probat eccleſiam ſufficere
ꝛ ſic preſumptio precedentis ſtatus transfundit probationem in re
liquum.de conceſ.preben.ex parte.in fi.de preſcrip.c.j.lib.vj. qđ no.
vt eccle.bene.c.vnico,vbi glo.ꝛ.j.hic in fi.alleg.ſcđm id quod not.de
regu.iur.ſemel malus.lib.vj.Si precedens ſtatus eccleſie non appa
ret.j.numerum duorum beneficiorum preſumendum eſt pro impe‑
trante cum eccleſia non debeat fundari niſi ſuper dote que ſufficiat
duobus ad minus.de conſecra.diſt.j.nemo.de vi.ꝛ ho.cleri. vt quiſ‑
qꝫ.in aut.vt deter.ſit numerus cle.c.j.Ultra illum numerum probet
impetrans facultates ſufficere eccleſie ſm Ioā.and.hoc puto qñ im
petrat in eccleſia non collegiata:ſed ſi eſt collegiata cū ſaltem debue
rint ibi eſſe tres:quia pauciores nō conſtituunt collegium: vt patet
de verbo.ſigni.neratius.intra tres grauabitur eccleſia onere probā‑
di:vltra tres grauabitur petens ſe recipi.de materia negatiue habe
tur.de electi.ij.Glo.colligit quod quilibet preſumitur bonus:ꝛ qui‑
libet preſumitur bone fidei niſi contra probetur.C.qui mili. poſ.vel
13 non ſuper ſeruis. ¶ †Oppo.quod non arctetur ad probandam ne
gatiuam cum illa ſit improbabilis ꝛ ſic arctetur ad impoſſibile.ꝫ.de
elect.bone.glo.non ſoluit.dic quod hec eſt probabilis vt ſequitur: ꝛ
dato quod eſſet probabilis ſibi imputet.vt dixi.de electi.bone.not.
Innocen.de accuſa.ſuper his.ꝛ no.Barto.in.l.hoc iure. ff. de verb.
14 oblig. ¶ †Quero qualiter probabitur indignitas vel quod non ſit
idoneus ſꝫl. dicit quod probabitur per examinationem quando ra
tione ſcientie.de eta.ꝛ quali.accepimus. Si ratione delicti vel irre‑
gularitatis dicens illam probabit.No.glo. quod ſicut delictum nō
preſumitur ita nec irregularitas:ꝛ habes hic bonum modum ꝑban
di negatiuam ſcientie ſuper examinationem tamen in dignitatibꝰ:
in examinando.id quod habetur.de electio.ſi forte.lib.vj.ſecunduꝫ
hoc ergo negans qualitatem probet vt hic.de hac probatione nega
tiue qualitatis tangit.glo.in.c.bone.de electio.ꝛ.vj.q.vltima.actor
ꝛ in.l.actio.C.de probatio.per Cy.C.de probationi.cum te.bonus
tex.de electio.cum inter canonicos.ꝛ,c.cum nobis . ¶ Hic quedaꝫ
eſt negatiua qualitatis perſone adherentis. Quedā eſt negatiua al
terius accidentis extrinſeci ſi eſt negatiua qualitatis perſone : tunc
in bonitate non opponens debet ꝑbare:vt patet de ſcruti.c, primo
ꝛ hoc quia reparatione baptiſmi reponitur anima in ſtatu innocen
tie:ꝛ ſic eſſe preſumitur.vt ibi not.donec contra. probetur ſaluo niſi
ſemel malus probetur : quia in illa preſumitur malus.in regula ſe‑
mel malus.de regulis iuris.li.vj.vel niſi ſit infamia:vel alia preſum‑
ptio cōtra eum quo caſu oportet quod illam purget ſcđm qđ patet.
ij.q.v.per totum.ꝛ de purgati.canoni.per totum. ad hoc quod not.
de electio.ſi forte.lib.vj. ¶ Quedam eſt negatiua qualitatis nature
ad corpus vt quod quis ſit legitimus vel ſanus: ꝛ adhuc legitimus
preſumitur niſi contra probetur:ꝛ ſanus niſi contra probetur.Si ta
men ſemel fuerit infirmus an preſumatur:ſi eſt infirmitas tempora‑
lis non preſumitur.Si perpetua preſumitur.de quo dixi.in.c. cum
inter canonicos.de electio.ad hoc quia in dubio preſumitur quis le
gitimus.qui filij ſint legitimi.tranſmiſſe.de reg.iur.ſemper. ¶ Que
dam eſt qualitas alterius accidentis non annexi nature:vt quod ſit
ſcientificus bonus cantor ꝛ ſimilia:ꝛ hic non preſumitur niſi probe‑
tur vel niſi aliter ex circunſtantijs vel examinationibus vel appella
tionibus ad aliquos actus preſumatur.vt dicit glo.de ſcruti.c.j.In
omnibus iſtis an dicens an negans grauetur ad probādum ſit pro
regula quod dicens:vel negans probat inquantum fundatur inten
tum ſuper aſſertione vel negatione:ꝛ ſic ſibi prodeſt ſi poteſt proba‑
re alias ſibi damnum:vt dicit Ioan.an.ſuper regula infamibus.de
regu.iur.lib.vj.ꝛ Innocen.de offi.delega.cum in iure.ꝛ de accuſa.ſu
per his.Barto.in.l.hoc iure.ff.de verbo.oblig.Si ergo petat aliqs
aperte fundando intentionem ſuper quantitate ſi quantitas eſt an‑
nexa nature opponens defectum qualitatis probat ceſſantibꝰ pro‑
bationibus ſi peto hereditatem preſumor legitimus:ꝛ dico teſtamē
tum validum dicens defectum etatis vel ad actum geſtum probat.
ff.de probatiō.ab ea parte.l.verius.vt patet de probatio.in preſen‑
tia.Si peto beneficium quod poſſides preſumor etatis habilis pre
ſumor legitimus preſumor ſanus:ꝛ tales preſumptiones iuuant cō
tra partem que opponit.ad hoc de elect.cum inter canonicos.ſi ali‑
quid non petit a parte:ſed a iudice vt quia petit beneficium vel ſe cō
firmari:tunc etiam qualitate ſanitatis ſerua.c.cum inter canonicos
quia ſi hoc petit poſtquam conſenſit quo ad cōfirmationem admit‑
titur:niſi excipiens probet infirmum:ꝛ hic quia ponitur in ſtatu ſa‑
nitatis eo quod habet ſtatum vinculi matrimonialis non negarem
quin iudex poſſet ſi vellet de hoc inquirere ꝛ in hoc perſonam exami
nare:ꝛ aliquos etiā teſtes adducere ꝛ ſimpliciter interrogare:ſi ante
conſenſum probat ipſam repulſa parte inquantum hoc petit a iudi
ce.vt ibi in fi.In alijs qualitatibus ſi excipiens ſolum intendit non
confirmari vt confirmetur:quia ſimpliciter negat reus id quod petit
actor non eſt in exceptione actor:ideo actor grauatur onere probā‑
di quod ſit habilis inquantum intendit a iudice confirmari.vt in.c.
congregato.ꝛ de electio.nihil.cū ſimilibus.Similiter ſi dicens qua
litatem altero agente caſſandam intendit non cōfirmationem:ꝛ qđ
non caſſetur non autem intendit confirmari: quia ſimpliciter defen
dit ſuper intenta agentis:ꝛ aliquid vltra non ponit probat actor pe
tens caſſari defectus qualitatis ſi petens intendit cōfirmari reus in
tendit caſſari:quia reus nō ſtat in finibus negationis eius quod pe
tit actor:ſed aliud poſitiue intendit vltra negationem ſe conſtituit
actorem:ꝛ oportet quod probet vt dicto.c.cum nobis.ꝛ.c.congrega
to.ꝛ dicto.c.cum inter.ad hoc quod no.Hoſtien.de dolo.ꝛ hoc eſt ꝙ
per alia verba vult Ioan.and.in dicta regula infamibus.Inquan‑
tum autem intendit cum iudice:vt quia non apparet contradictor:
vel quia repulſus eſt:quia non probauit vbi debet defectum qualita
tis:tunc oportet quod oſtendat ſe legitimum ſi eſt dubium an ſit le‑
gitimus:quia probet ſe etate habilem ſe ſanum ſe ſcientificum:ſe di‑
gnum ꝛ ſimilia poteſt enim iudex ex officio repulſo excipiente ſe op
ponere pro eo:de appel.conſtitutus.i.ad quod iura predicta.ꝫ.alle.
in titu.de electio . Non credo tamen iudicem peccare ſi vno petente
confirmationem altero petente caſſationem ſi vtrunqꝫ ſimul grauet
onere probandi.hec vera niſi fama de defectu aliter releuet que po‑
terit purgari per iuramentum.vt dicto.c.infamibus.not.Ioan.an.
hic vt plurimum colligitur.vt no.ibi. ¶ Ad intellectum ergo huiꝰ
c.hic neuter intendebat.nec petens confirmari nec iſte excipiens nō
confirmari:ſed petitionem direxit contra capitulum vt reciperetur
merito ex quo nihil petat a iudice:ſed a parte debet opponens ꝑba
re:quia quod actum impetrationis exercuit preſumitur idoneus ni
hil excipiens probet ſicut qui dicit petendo ingreſſum validum pre
ſumitur ingreſſum habilem etate:vnde non arctatur ad probanduꝫ
etatem.Item ſi hic fuit facta collatio per papā vel alium ſtatus col‑
lationis releuat eum. Item hic opponit contra literas de non ido‑
neitate vnde preſumptio idoneitatis in hoc leui vt nō impediatur
proceſſus ſufficiens eſt ad grauandum partem onere probandi.

¶ De iureiurando. Rubrica.

¶ Dicto de probatio.quia in defectuꝫ probationum recurritur ad
iuramentum aliquando finis eſt litium.j.eod.ꝛ ſi chriſtus:ꝛ aliquā‑
do maximum remedium expediendarum litium.ff. eod.l.j. ideo ꝛc.
ſm Goffre.materia in cauſa.xxij.per totum.ad idem.xv.q.vj. elius
cum duobus ſeq.xxxv.q.vj.per totum.repetitur aūt.in.vj.ꝛ in cle.

1 ☞ Iuramentum poteſt remitti faciliter vel ad remiſſionem eiuſ‑
dem agi poteſt vbi eius implementū continet turpitudinem ex par
te ſuſcipientis.
2 Ad iuramenti relaxationem agi debet coram eccleſia.
3 Iuramentum poteſt remittere ille ad cuius cōmodum eſt preſtitū.
4 Iuramentum quod impleri poteſt abſqꝫ interitu ſalutis eterne re‑
ſpectu vtriuſqꝫ partis eſt implendum.
5 Uſuras ſoluere promittens cum iuramento vel ſolutas non repete
re quarum partem iam ſoluit an petita abſolutione ꝛ iuramenti re
laxatione poſſit ſolutas repetere.